Postimees

Ilmub iga päew.

Toimetus ja peakontor Tartus, Jaani 11.

Toimetus ja kontor Tallinnas, Wene 1.

Telefonid Tartus: Tegewtoimetaja 2-86, siseriigi ja Tartu teadete toim. 1-86, kaugeköned 9-86, ärijuhatus 65, talituse üldtelefon 80, raamatukauplus 2-50.

Telefonid Tallinnas: Toimetus 30-81, kontor 16-11.

Käsikirjad hoitakse alal ainult sellekohasel soowil.

Kuulutuste hinnad: kuulutuste küljel 5 senti, teksti ees 10 senti, teksti sees 12 senti ja tekstis teksti kirjaga 15 senti mm weeru laiuses. Kohaotsimise kuulutused poole hinnaga. Kuulutuste koha waliku soowe täidetakse ainult wõimalust mööda.

Üksik number 5 senti.

„Postimehe" ja ta maksuliste lisade tellimishinnad:

Postiga: 1 kuu 150 s., 2 k. — 300 s., 3 k. — 370 s., iga lisakuu 120 s., 6 kuud 725 s., 12 kuud 1400 senti.

Postita: 1 kuu 135 s., 2 k. — 270 s., 3 k. — 325 s., iga lisakuu 105 s., 6 kuud 625 s., 12 kuud 1250 senti.

Tartu linna tellijatele. Kojukandmisega: 1 kuu 135 s., 2 k. — 270 s., 3 k. — 370 s., iga lisakuu 110 s., 6 kuud 700 s., 12 kuud 1350 senti. Talitusest ära wiies: 1 kuu 125 s., 2 k. — 250 s., 3 k. — 320 s., iga lisakuu 100 s., 6 kuud 600 s., 12 kuud 1200 senti.

Wälismaale — 4 krooni kuus. Poola, Leedu, Lätimaale — kodumaa hinnad.

„Maamees" 30 senti kuus. „Sädemed" 120 senti aastas, 60 senti poolesaastas, üksiknumber — 35 senti; ilmub 4 korda aastas. „Lasteleht" 10 s. k. „Terwis" 160 s. aastas, 80 s. poolesaastas, üksiknumber — 45 s.; ilmub 4 korda aastas. — Aadressi muutmine 25 s.

Nr. 108 **Kolmapäewal, 22. aprillil 1931.** **Tänast lehte 6 lehekülge** **75. aastakäik.**

Kultuurkapitalil jagada 19 miljonit.

Järjekorraline jagamine algab.

Iga aasta on kultuurkapitali allikad näidanud kokkukuiwamise tendentsi. Möödunud poolaasta jagamisel oli kahast juba nii wähe kokku tulnud, et kõiki nõudeid ei saadud rahuldada. Järjekorraline kultuurkapitali jagamine seisab praegu ees. Nagu kuuleme, on haridusministeeriumis praegu käimas kultuurkapitali sissetulekute kokkuwõtmine, et saada selgust, kui suur summa seekord sihtkapitalide wahel jagamisele tuleb. Nagu kuuleme, ei ole seekord kultuurkapitali allikad enam näidanud kokkukuiwamist, waid sissetulek on isegi weidi suurem sügisest. Möödunud sügisel tuli jagamisele üldse 18,5 milj. senti, kuid niiid loodetakse kokku saada wähemalt 19 milj. senti.

Sihtkapitalid esitawad oma aruanded kultuurkapitali nõukogule 25. skp. Selle järele tuleb kokku eelarwe komisjon. Kultuurkapitali sissetulekute juures paistab silma, et sissetulek tubakalt on wähenenud, piirituselt aga weidi tõusnud.

Tartu rätsepad kuulutasid streigi wälja.

Kolm päewa üldine tööseisak, siis jatkub töö tellitud tööde meistrite juures.

Walmisriiete äri omanikud ei anna järgi.

Tartu rätsepate streigi küsimus näis juba kord waibuwat, kuna tööhindade normeerimises loodeti jõuda tööandjatega kokkuleppele, sest wiimastest osa awaldas nõusolekut rätsepate tunnitasu tõstmisega 30 sendile, kuna praegu rätsepate eneste seletuse järgi laagritööteaijatel on kõige kõrgemaks tunnitasuks ainult 15 senti. (Tunnitasu on arwestatud nimelt ajajargi, mis kulub ülikonna õmblemiseks). Uhtlasi nõudsid rätsepad ka kollektiivlepingute maksma panemist.

Rätsepate ametiühisuse nõue oli tööettewõtjate hulgas piremalt kaalumisel ja esmaspäeval esitasid kõikide walmisriiete äride omanikud ametiühisusele eitawa wastuse, kus ühtegi esitatud nõudmist ei leita olewat wõimalik täita. Tellitud tööde meistrite poolt on aga sammusid astutud, nagu nad warem juba teatasid töötasu kõrgendamiseks kuni -- senti tund.

Esmaspäewa õhtul oli rätsepate ametiühisuse üldkoosolek, kust osa wõttis üle 200 isiku. Rõhuwa häälte enamusega otsustati peale 4 tunnilist läbirääkimist rätsepatööliste streik wälja kuulutada laagritöö alal, kuna tellitud tööde meistritega loodetakse saawutada kokkulepe. Kuid üldise seisukorra selgitamiseks ja wahekordade korraldamiseks kuulutati wälja taielik tööseisak kolmeks päewaks. Siis jatkub töö tellitud tööde meistrite juures, kuna laagritöölised asuwad streigile seni kui nende nõudmisi ei ole rahuldatud.

Naiste riiete rätsepad peatwad täna oma koosoleku, kus on päewakorras streigiga ühinemise küsimus, kuna nad esmaspäeval rätsepate üldkoosolekul ei saanud mõnesugustel põhjustel küsimust lõplikult otsustada.

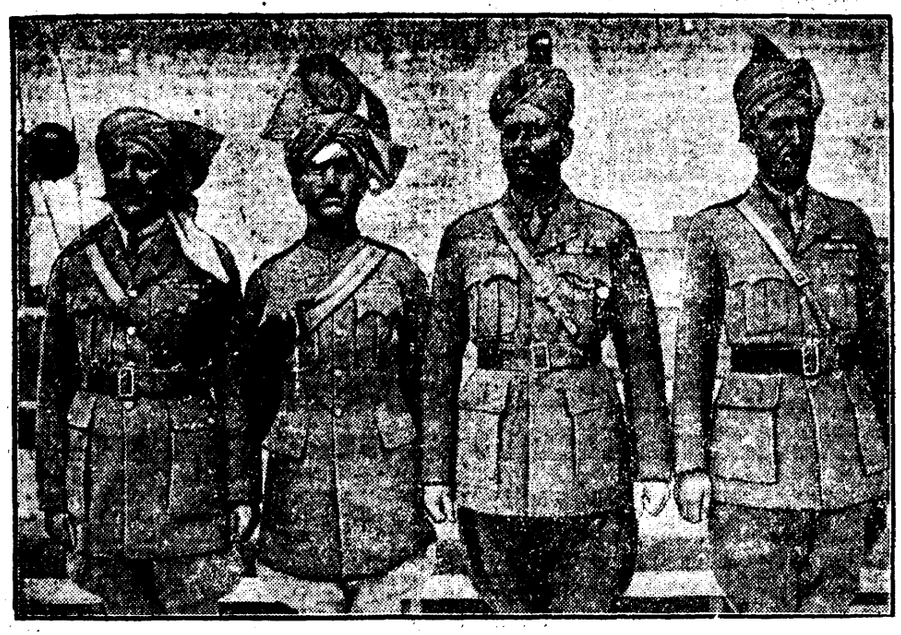

Hindud Inglise kuningakotta.

Inglise kuninga käsutusse on saadetud Londoni neli India sõjawäe majorit, kes jäätwad kuninga õuekonda. See on tähiseks Inglise-India wahekordade paranemisel.

„Pead pühapäewa pühitsema".

Inglane kahetwahel: kas lõbusalt wõi wagalt.

Londonist, 21. aprillil (Trj.) Alamkojas kuhlejid wihased waidlused seaduseelnõu ümber, mille walitsus esitas, et wõimaldada pühapäewiti töötada inglise kinodel ja teistel lõbustusasutustel. Teatawasti kuulutas hiljuti kohus otsuse, millega 18. sajandist pärit olewa seaduse põhjal suured karistused peale pandi pühapäewal töötawatele kinodele. Uus seadus tahab kogukonna omawalitsustele wõimaldada pühapäewiti lõbustuse lubamist. Seaduse arutamine läks eriti pinewaks selle läbi, et umbes ½ miljonit usulahkude liiget olid saatnud oma allkirjadega nõudmise — seadus lükatagu tagasi, kuna see olewat usuwastane. Samal ajal on tulnud aga üle kogu maa kõlbluse eest wõitlewatelt organisatsioonidelt nõudeid, et pühapäewiti mõistlikke lõbustusi lubataks, kuna sellega eriti noori saawat hoida eksiteele sattumast. Walitsus teatas, et ta jätab alamkoja otsustada, kas seadus wõrta wastu wõi tagasi lükata ja ei seo seda usalduküsimusega. Walitsuse poolt kõneles siseasjade sekretär Clynes, wastu oli wabameelne Macpherson. Poolt oli aga omakorda wanameelne Neville Chamberlain.

Esimese mai „ettewalmistused" Lätis.

Riiast, 21. aprillil. Politiline politsei wangistas Riia linna wolikogu 3 kommunistlikku liiget. Wangistamine on kuuldawasti ühenduses 1. mai meeleawaldusteettewalmistustega. Ka teistes linnades on wangistatud kommunistlikke linnawolinikke.

Soome klaasitööstus otsib abi

Helsingist, 21. aprillil. Lahti klaasiwabriku tööliste saatkond käis eile peaministri ja kaubandus-tööstusministri juttul. Saatkond juhtis tähelepanu Soome-Eesti kaubalepingus eesti klaasitööstuse saadustele antud soodustustele, mis halwawat soome klaasitööstust. Nõutakse, et lepingut ei ratifitseeritaks enne, kui wähemalt klaasitööstuse osaks ei ole ka soome klaasitööstusele lubatud wastastikkuse alusel teatud soodustusi Eestis.

Walitsusele esitati pikk märgukiri.

„Uusi Suomi" kuulmist mööda on seletatud saatkonnale, et kaubaleping käesolewal eduskunna istangjärgul arutusele ei tule.

Puhastustöö fasciskide keskel.

Berliinist, 21. aprillil. „Berliner Tageblattile" teatatakse Roomast, et fascistliku erakonna peasekretär on seletanud, nagu oleks Mussolini käsul ette wõetud puhastustööl fascistlikust erakonnast wälja heidetud senini 100.000 liiget. Puhastustöö jatkuwat. Ka olewat 10.000 erakonna liikmeks astumise soowiawaldust kõrwale jäetud.

Edaspidi täiendatawat erakonda ainult sõjawäeliselt organiseeritud fascistliku noorsoo ridadest.

Schaljäpin Riias.

Riiast, 21. aprillil. Esmaspäewal jõudis Riiga kuulus wene laulja Schaljäpin, kes kolmapäewal ja reedel esineb rahwusteatris.

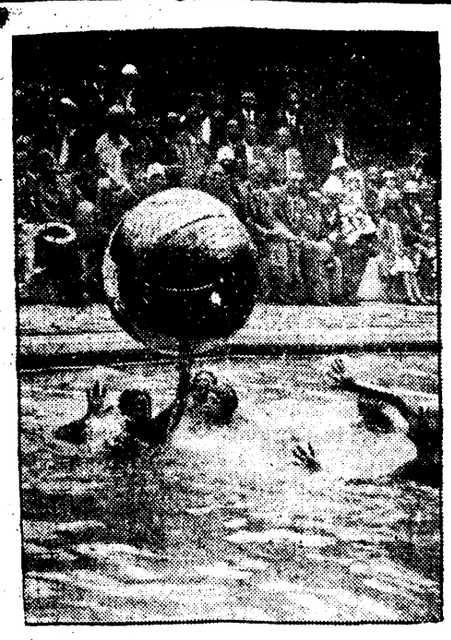

Uus mäng — weepolo.

Kalifornia ranna luksusujulates on praegu weepolo armastatuim ajawiitemäng. Eriti meeldib see spordiala noortele neidudele. Hiiglapalliga, mille läbimõõt on üks meeter, sünnib wõistlus kahe „meeskonna" wahel, millised koosnewad kumbki wiiest naismängijast.

H. Rebane esitas wolitused.

Eesti uus saadik Soome presidendi juures.

Helsingist, 21. aprillil. Oma wolitusi Soome wabariigi presidendile esmaspäewal pidulikul audientsil üle andes, pöördus saadik Rebane presidendi poole kõnega, milles ta toonitas, et tahab kõike oma jõudu kokku wõtta selleks, et sõwendada neid sõbralikke ja sõdamlikke sidemeid, mis alati on walitsenud Eesti ja Soome wahel ja jatkata oma eelkäija tööd. „Aratada Soomes huwi ja arusaamist neist püüetest ja sihtidest, mis Eesti tööd juhib, saab minu esimeseks mureks," tähendas saadik.

Saadiku kõnele wastas president sõdamlikkude sõnadega, tähendades muuseas: „Olge kindel, et teie minu ja wabariigi walitsuse poolt leiate alati suuremat toetust ja mõjuwat abi oma püüctes mõlema riigi suhete sõwendamiseks."

Pärast saadiku wolikirjade esitamist pakuti proua presidendi poolt tema erakorteris härra Rebasele ja tema abikaasale kohwi, mille juures mõtteid wahetati ja juteldi.

Raudteewaras tabatud.

Teisipäewa ööl tabati Tallinna kriminaalpolitsei poolt Saku metsas raudteewaras Adalbert Rutik. Tema käest saadi kätte osa warastatud kraami, mille ta oli wiinud Saku metsa. Wiimasel ajal läksid sagedaks sissemurdmised liikuwatel kaubawagunitel. Alles hiljuti sündis niisugune sissemurdmine kitsarööpalisel Maniku ja Tallinna jaama wahel, kus warastati 3 pakki tekstiilkaubaga. Kõik sissemurdmised olid wäga sarnased ja seepärast wõis oletada, et on üks ja sama waras. Kahtlus langes A. Rutikale. Ööl wastu teisipäewa läks korda teda Saku metsas tabada. Rutik on 33 a. wana, endine trükitööline ja praegu tööta. Warguste pärast ta warem karistatud ei ole. Alates möödunud aasta süaisest, on ta toime pannud 9 sissemurdmist kaubawagunisse.

Metuusala karstuse propageerijats.

Maailma wanem inimene — türklane Zaro Agha, kellel seljataga on juba 157 eluaastat, tulewat nüüd Ühisriikidest Euroopa ringreisile. Meie aja „Metuusala" seletab, et ta nii kõrge wanaduseni jõudnud ainult alkoholist täieliku loobumise tõttu. Ameerika karskusseltsid wõimaldasid talle sellepärast propaganda mõttes ringreisi Ühisriikides. Nüüd tulewat ta samal otstarbel Euroopa.

Karta rahutusi Hispaania-Marokkos.

Hispaania rewolutsiooni kajastus Aafrikas.

Madriidi walitsusemeelseid rongikäike.

Londonist, 21. apr. Ühenduses Hispaanias sündinud riigipöördega on olukord ka Tansheris ähwardawaks muutunud. Tansherist Hispaania Marokkosse jõudnud põgenikud seletawad, et rewolutsioonäärid on katsunud Tansheri tsoonil, milles walitsuswõim inglaste, prantslaste ja hispaanlaste käes ühtlaselt, wõimu oma kätte haarata. Tansheris olnud ränki tänawawõitlusi.

Teiste teadete järele olewat Gibraltaris kaks rügementi marsiwalmis. Nimelt on karta riffkabiilide mässu. Wiimase 24 tunni jooksul on hädaohu wastu tarwitusele wõetud eriabinõud. On tõsiselt karta, et Hispaania Marokkos riffkabiilid algawad uuesti mässu, mille tagajärgi raske oleks ennustada.

Meeleawaldused Madriidis.

Madriidis olid pühapäewal suured sotsialistide meeleawaldused Hispaania sotsialistliku erakonna asutaja Pablo Iglesiase mälestuseks. Meeleawaldustest wõtsid osa Madriidi töölised, üliõpilased ja ka keskkoolide õpilased. Rongikäigu eesotsas liikusid walitsuse sotsialistlikud liikmed, erakuberner ja linnapea. Linna tänawad olid tihedalt rahwahulkasid täis, kes meeleawaldajatega ühinesid. Pidulik rongikäik liikus surnuaiale, kus rahaminister esimese Hispaania sotsialistide juhi haual kõnet pidas.

Meeleawaldajatest wõttis osa üle 150.000 inimese.

Alfonso Londonis.

Pariisist teatatakse: Hispaania endine kuningas Alfonso sõitis teisipäewal Londoni, et seal samme astuda oma kolmanda poja prints Juani wastuwõtmiseks mereweäe kooli. Endine kuningas jääwat mõneks päewaks Inglismaale, et siis tagasi sõita Prantsusmaale ja kokku saada Fontainebleaus peatuwa endise kuninganna Ena ja kuningliku perekonna teiste liikmetega.

Ingerlasi tütitakse nagu metsloomi.

Tuhanded talunikud punase terrori eest metsadesse põgenenud.

Abipalwed Soome edustusele.

Helsingist, 21. aprillil. Hõimuorganisatsioonide keskkomitee poolt esitati kõigile eduskonna rühmitustele märgukiri ja kodanikkude koosolekute resolutsioonid Ingeri küsimuste kohta. Rühmasid palutakse ise algatada ja ka walitsust toetada kiirete sammude astumiseks Ingeri rahwa wäljakannatamata seisukorra kergendamiseks.

Moskwa „Iswestija" nuriseb tähelepanu üle, mida Ingeri saatusele Soomes pühendatakse. Moskwa leht näeb selles Lapua kommunismi wastaseid wõtteid ja süüdistab Soome walitsust.

Ingerlased, kes wiimastel päewadel Wenemaalt Soome põgenenud, jutustawad, nagu teatawad Soome lehed, et Nõukogude Wene wõimud on wiimastel päewadel tugewasti kõwendanud piiril walwewägesid. Punawäelasi olewat piirile koondatud nüüd nõnda tihedalt, et waewalt on weel mõeldaw salajane tulek üle piiri. Walwet olewat kõwendatud ühenduses wiimasel ajal tihedaks muutunud ingerlaste üle piiri põgenemisega.

Neil päewil üle piiri pääsenud kaks ingerlast seletasid, et nad on alanud põgenemist wiie mehega. Kaks oli piiriwalwurite kuulidest surma saanud ja kolmas jäi haawatuna maha. Nii õnnestus põgenemine ainult kahel.

Terrori tõttu elawat praegu tuhanded ingerlased paos metsades, kus nad kannatawad nälga ja wiletsust, seletawad põgenejad.

3 hobust pulmalistega jääaugus.

Wõiduajamine Pedja jõel.

Pühapäewal peeti Jõune külas pulmi. Pulmasõit oleks wõinud aga mitme inimese elu maksma minna. Nimelt hakkasid Kursi kiriku juurest tagasisõidul Pedja jõel pulmalised kolmel hobusel wõidu kihutama. Kuna wiimased soojad ilmad jõel jää rabedaks ja õhukeseks on wõtnud, ning kohati isegi wesi paistab, oli seesugune surmajuhu sõit rohkem kui hulljulgus ja mõeldaw ainult „pulmapeadega".

Kihutades kolme hobusega kõrwuti kõige tulisemas hoos, märgati järsku hobuste ninade ees laialdast weewälja. Et wõimatu oli järsku peatuda, kihutati hobustega otse jõkke. Onneks jäid kahel pulmalisel reed ojaliselt jää ääre peale peatuma ja nii suudeti nende ja juurde rutanud teiste pulmaliste kaasabil wees suplewad inimesed ja hobused päästa.

Käesolew õnnelik õnnetus, mis inimeste kergemeelest tingitud, oleks wõinud sama kurwalt lõppeda kui Emajõel talwel, kui mõni wettekukkunutest oleks jää alla sattunud.

Seda tegi wiin.

Üleeile õhtul kella 10 ajal tuli tulelaewa „Revalsteini" assistent August Saarnak meremeeste liidu restoranist pummeldamast. Üle sadamakanali minnes wääratas ta ja kukkus wette. Lähedalolewalt laewalt märgati küll wettekukkumist ja tõmmati mees weest wälja, kuid elluäratamise katsed jäid tagajärjeta. Saarnaki elu oli kustunud kukkumisel saadud schoki läbi.

Sädetelegraaf märgib:

C. Scott ja Kingsford-Smith. Sydneist (Trj.) Inglane Charles Scott, kes tegi kergelennukil uue rekordlennu Inglismaalt Austraalia, jõudis Sydneisse, kus ta kokku sai senise rekordi püstitaja Kingsford-Smithiga. Kohtamine oli wäga sõbralik. Kingsford-Smith sõitis otsekohe pärast seda oma lennukil Austraalia põhjaranda, et abiks olla hukkunud postilennuk „City of Cairo" päästmisel. Tema pärast ollakse mures, kuna Kingsford-Smith merele lennates kaasa wõtis liig wähe kütteainеid.

Paberi hind langeb. Montrealist (Trj.) Suured paberikontsernid, kes on juba alandanud paberi hindu 8 dollarit tonnilt, arwates 1. jaanuarist, kawatsewad selleks uue sammu astuda ja 2 dollari wõrra tonnilt hindu uuesti alandada 1. maist.

Raamat Pilsudski kuleft. Berliinist. Saksa lehtede kuulmist mööda on marssal Pilsudski oma puhkuse ajal Madeira saarel kirjutanud raamatu oma waadetest riikide põhiseaduste kohta. Raamat olewat 115 leheküljeline.

INGLIS kaeratangud ülisuures headuses

Korraldustööd kuurortides.

Haapsalus. Haapsalu linnawalitsus wiib warakewadel lõpule ujumisbassejnis ehitustööd. Nende töödega koos korraldatakse ujula ka weesportlastele wastawate märkidega ja abinõudega. Peale selle tahetakse linna ilu tõsta sellega, et ära wiiakse lossiwaremetest kiosk. Kioski all olew maa-ala täidetakse ja asutatakse laste mänguplats.

Kuresaare walmistab end hooajaks ette sellega, et tahetakse kuiwatada Weise heinamaad ja sinna asutada parki ühes wastawate hoonetega suwelajatele. Ehitused oleksid pawiljonehitused ja oma otstarbe tõttu kõigile kättesaadawad. Rannakohwiku juure asutatakse laste mänguplats. Peale selle puhastatakse mererand kiwidest ja ehitatakse mereranda mugawad pleekimiskohad, mis kaitstud külmade tuulte eest. Roomasaare tee äärde on kawatsus korraldada jalutuskohti. Kuresaares on käimas praegu huwitaw katse — luua kunstliku liiwaranda. Talwel weeti kohale hulk liiwa. Asjatundjate arwates on see liiw liig peenike, mis suwel kuumusega tolmuks muutub. Pealegi ei ole rand kaitstud lainete eest. Suwe kestel on kawatsus proowiks wedada liiwa Järwe rannast.

Narwa-Jõesuu eest hoolitseb endise hoolega heakorra komisjon. Hooajal tahetakse Narwa-Jõesuud weel kord filmida ja filmi wälispropagandaks kasutada. Randa seatakse korw- ja wõrkpalli mängud ja täiendatakse wõimlemise ehinõusid. Supelkoha reklaamiks Tallinna ja Helsingi raadios on määratud 500 krooni.

Wargad Wõrus.

Teisipäewa õösel olid wargad kisse murdnud Wõrus, Tartu tänawal asuwasse A. Puusepa koloniaalkauplusse mitmeid uksi ja lukke purustades. Ara on wiidud igasugust poekaupa. Esialgse hindamise järele on kahju umbes 100.000 senti. Wargad on nähtawasti poeruumidega kõigiti tuttawad olnud ja hulga kraami wõib olla isegi hobusega ära wiinud. Kriminaalpolitsei asus asja juurdlema.

Kohtuotsus 29. aprillil.

Sootaga mõisa endise rentniku Meta Schmidti süüdeasjas Tartu linnawalitsuse wastu 2,5 miljoni sendi suuruses rahukogu esmaspäewal otsust ei kuulutanud, waid lükkas otsuse kuulutamise edasi 29. aprillile.

Sisukas pühapäew.

Pühapäeval Tartus peetud Lõuna-Eesti põllumeeste päew õnnestus paremini kui seda korraldajad wast loota wõisid. Sest aeg on praegu tõesti niisugune, et „ei lähe ei regi ega wanker“, nagu tähendas koosolekul keegi põllumees. Kui aga koosolekul siiski ligi 400 osawõtjat registreeriti, kellest pea pooled tegelikkude põllumeeste hulka kuuluvad, nagu selgus sellekohasest aruandest, mis koosolekul ette kanti, siis peab tunnistama, et huwi koosoleku päewakorras seisnud küsimuste ja nende arutamise wastu oli tõesti suur. Ei oleks muidu mitte istutud kella 10 homm. kella ½7 õ. püsiwalt koos, leppides ainult meerandtunnilise waheajaga. Ei olnud mitte, kui tähendame, et koosolek oli sisukas ning asjalik, nii et tasus ära ka kaugemaltki, Wõru-, Walga- ja Petserimaalt sõitnute waewa.

J. Tõnissoni õnest said koosolejad kõigepealt ülewaate meie põllumajanduse kitsikusest ja selle põhjustest. Seal siis kuuldi, et kitsikus ei walitse mitte ükski meil, waid kogu maailmas, ja et meil kriisist wäljapääsemine weel märksa hõlpsam oleks kui mujal. Peab aga olema kindel kawa ja täis selgus selle kohta, mis teha. J. Tõnisson rõhutab isetegewuse wajadust ja et tuleb rohkem tööd teha ja töötõimalusi luua. Samuti juhib tema tähelepanu ühele wäärnähtusele meie ühistegewuses, nimelt politika toomisele omaabi liikumisesse, mis tekitab wastolusid ja takistab arengut, ühtlasi toonitades ka ühispankade wõrgu reguleerimise wajadust ning põllumajandusliste laenude pikemaajalisteks ja odawaprotsendilisteks muutmist.

Põllumajanduslik krediit ja pankade wõrk olidki need küsimused, millele kaks järgmist õnet pühendati. Mõlemad õnelejad, nii Pikalaenu Panga dir. Rostfeldt kui ka Maapanga dir. Johanson hoiatasid põllumehi uute laenude tegemise eest. Seda wõiks põllumehed endile ainult siis lubada, kui ownaneb wõimalus saada uut laenu soodsamail tingimustel, et sellega siis endiseid laenusid likwideerida. Dir. Rostfeldt tähendas weel, ja täie õigusega, et pangawõrku tuleb korraldada. Dir. Johansoni hoogsat ja läbimõeldud õnet jälgisid koosolejad wäga suure huwiga, eriti selles osas, kus õneleja käsitas küsimust, palju meie talud üldse wõlgu wõiwad teha. Siin kuulsime, et wäiketalud (15—20 ha) ei wõi krediiti wõtta mitte üle 144 kr., normaaltalud (20—30 ha) mitte üle 220 kr., täistalud (30—60 ha) kuni 400 kr. ja sellest suuremad kuni 700 kr. See käib wekslilaenude kohta. Soodustatud krediidi summad wõiwad muidugi märksa suuremad olla, kuid nendegi arwude juures pidi nii mõnigi põllumees muremõtteid mõlgutama, sest aastate jooksul on õlale kogunenud märksa suuremad wõlasummad, kui talu asjatundlikkude kaalutluste tõttu kanda suudab.

Dir. Johansoni õne olk mitmest muustki küljest huwitaw, kuid õnet on juba eilses lehes lähemalt refereeritud. Küll peab aga ühinema õnelejaga ja rõhutama: käed külge panna ja põllumajanduse krediidi küsimus korraldamisele wõtta. Mida kauem praegune halb seisukord kestab, seda raskemaks muutub olukord!

Tõsist ja kaugeleulatuwa tähendusega probleemi käsitas ka maawal. liige H. Miller, nimelt põllutööliste küsimust. Kuigi see küsimus praegu ei seisa põlewate päewaküsimustega ühes reas, ei puudu sel siiski oma otsustaw tähendus meie põllumajanduse arengule ja süwenemisele tulewikus.

Põllumajandussaaduste turu küsimuse juure asudes oli aeg juba niipalju edasi jõudnud, et õnelejail tuli rutata ja ainekäsitlust piirata. Toimet. Jaanussoni sisurikas ja läbitöötatud õne wõis selle läbi ainult kannatada, aga andis oma huwitawate andmetega siiski ümmarguse ülewaate wälisturgude seisukorrast ja siseturu tähtsusest. Õneleja wäide, et ei maksa liiga suuri lootusi panna riiklikkudele soodustustele, sest riigi ressursid on piiratud, leidis üksmeelset heakskiitmist Samuti leidis koosolijais suurt poolehoidu wana ühistegelane A. Mälberg, kui ta omas „1½-minutilises“ õnes piitsutas meie siseturu korraldamatust. Muidugi ei tahtnud õneleja eitada ekspordi tähtsust, aga kui ta hakkas ette kandma andmeid selle kohta, mida kõike meile miljonite ja miljonite eest sisse weetakse, siis oli kõigil ühes õnelejaga selge: siseturg on korraldamata!

Toome ainult mõned arwud. Lambanahku on sisse toodud ühel aastal 107 milj. eest, karusnahku 48 milj. eest, kuremarju ½ milj. eest (!), kurke ja sibulaid 2 milj. eest. Enesestmõistetawalt pole lambanahku weetud sisse sel kujul, nagu nad lamba seljast wõetakse, waid toredasti ümbertöötatult — „biibrinahkadena“. Samuti on lugu kurkide, sibulate ja kuremarjadega.

Weel ühe selge näite tõi õneleja siseturu korraldamatusest. Läinud sügisel oli Tartu turg kapsastest üleujutatud. Wärskeid kapsaid müüdi à 30 snt. puud.. Aga weebruarikuul ei saa Tartu turult ei wärsket ega ka hapukapsast, ka 300 s. eest puud mitte!

Et siin midagi korrast ära, et siin midagi üldse korraldatud pole, on selge. Aga sama selge on, et tuleb kohe midagi asja korraldamiseks tegema hakata!

* * *

Suure koosolejate arwu juures, pealegi kui waated ja seisukohad õne all olewates küsimustes lahku lähewad, wõiwad ka läbirääkimised laiali walguda. Sellepärast osuti läbirääkimisi pidama üksikute päewakorrapunktide kohta eraldi. Huwitaw oli aga, et kõik sõnawõtjad õnelejate wäidetega üldiselt päri olid, tõsisemaid wastuwaidlusi ei tulnud üldse mitte kuuldawale. Küll aga näis wäga paljudel südamel kipitawat mitmesugused üldisi küsimusi, nii majandusliste kui ka politiliste probleemide alalt. Ja kiputigi kohe südamelt wälja puistama seda, mis seal pakitsemas, jättes kõrwale päewakorras seiswad küsimused. Sellewastu ei saaks ju kellelgi midagi olla, kui öeldakse wälja kõike seda, mida mõeldakse ja arwatakse üldpoliitiliste küsimuste kohta, kuid hädaoht seisab selles, et siis pole see enam kindla päewakorraga koosolek, waid miiting, kus igaühel lubatakse õnelda, mis ta tahab, ja lõpuks sama targalt kui tuldudki laiali minnakse. Põllumeeste päewale oli aga õnelejate poolt esitatud rida ettepanekuid arutamiseks, mispärast läbirääkimised nende ümber pidid piirduma. Pärast paaritunnilisi õnelusi wõeti kõik ettepanekud ühel häälel wastu. Näis nii olewat, et kui oleks jatkunud aega, siis weel läbirääkimistel pikalt oleks wõetud sõna. Aga uute mõtete ettetoomist wõis waewalt oodata. Huwitaw ja wäga rõõmustaw oli kuulda mitmete sõnawõtjate õnedes wäljenduwat isamaalist waimu ja tulist armastust isamaa asjade wastu. Kutsuti üles ühinema ühiseks tööks kodumaa kasuks, waatamata ilmawaatelistele lahkuminekutele ja eriseisukohtadele.

Sarnane waim on igatahes terwe waim ja patriootilises meeleolus tegutsedes suudetakse ka otsustawatel silmapilkudel tõsistest raskustest üle saada.

M.

Põnewad ajad Euroopale.

Sakslaste Londoni-sõidu eellood. — Berliini salasoowid. — Prantsuse-Itaalia keerdsõlm.

Läheneb kriitiline wäewähenduse konwerents.

Augur,

„Postimehe“ kaastöline Londonis.

On tulemas rahwasteliidu nõukogu waidlused Saksa-Austria tolliliidu kawa kohta. Sel puhul on kasulik tutwuneda Euroopa rahwuswaheliste suhete areeniga. Sest kahtlemata tähendab õnesolew kawa Berliini ja Wiini poolt katset õnelema panna Euroopa awalikku arwamist, et selgusele jõuda, kui kaugele nad minna wõiwad sõjakäigul tingimiste wastu, mis neile peale pandud rahulepingutega.

Kõigepealt lükkame ümber arwamise, nagu oleks Saksa ministrite eelseisew külaskäik Londoni seotud tolliliidu asjaga. Selle külaskäigu eellood on järgmised:

Kui Henderson weebruari lõpul käis Pariisis ja Roomas wahetalitajana Prantsuse-Itaalia tülis merereelwastuste pärast, oli tal kindel usk, et ta on selle asja lõplikult joonde ajanud. Selles usus nägi ta juba waimustima ette kerkiwat pidulikku tseremooniat: Londonis kirjutatakse alla läinud aasta merekonwerentsil ettewalmistatud suure merelepingu lõplikule tekstile. Muidugi on ilmunud Briand ja Grandi. Henderson asus kaaluma, kuidas seda unistuslikku pilti täiendada sakslastega. Nagu oleme sageli märkinud, on Inglise politika tuumaks alal hoida liitu Prantsusmaaga kui Euroopa rahu nurgakiwi, mitte aga ignoreerida ka teisi riike. Henderson otsis põhjust sakslaste kutsumiseks Londoni merelepingu allakirjutamisega ühel ajal, seda enam, et see pidi wõimaldama arutada küsimusi, mis seotud tulewal aastal peetawa wäewähenduse konwerentsiga. See on tema lemmik-küsimus, sest Henderson igatseb saada esimeheks konwerentsil, kus tema arwates peaks tehtama ajaloolisi otsusi, mis mõjutawad kogu maailma tulewikku.

Hendersoni õnnetuseks selgus aga, et tema arwataw kordaminek Pariisis ja Roomas ofutus hoopis millekski muuks. Ametnikud, kellele Henderson tegi ülesandeks walmistada pinda tema waheleastumisele, olid unustanud selgitada mõnd tähtsat punkti. Niipea kui Prantsuse ja Itaalia eksperdid tulid Londoni, et arutada lõpuwormelit, mis pidi wäljendama kokkulepet, mis omakord pidi olema juba teostunud, selgus, et reas küsimustes lähewad weel waated lahku.. Päewadest said nädalad, läbirääkimistel ei olnud lõppu näha.

Saksa saadik tuli Hendersoni juure ettepanekuga, et Curtius wõiks temaga kohata Pariisis märtsi lõpul n. n. Briandi komisjoni kokkutuleku puhul. Hendersonile oli see meeltmööda, kuna ta lootis, et Pariisi tuleb ka Itaalia minister Grandi. Kuid merekokkuleppe wiibimise tõttu jäi Grandi kõju ja ka dr. Curtius ei ilmunud — praegu teame juba, et ta walmistas ette Saksa-Austria tolliliidu-üllatust ja ei tahtnud seesugusel silmapilgul kohata Euroopa teisi wälisministreid. Henderson, kuigi pettunud Saksa taktikaga tekitatud wapustusest, ei heitnud meelt, waid korraldas sakslaste külaskäigu kawa ümber. Seekord otsustati kutsuda mitte ainult dr. Curtius, waid ka riigikantsler Brüning. Ütume, et see mõte tuli MacDonaldilt, kes hakkas oma ametiwenda Hendersoni kadestama, kes näis tahtwat omale loorberite saamise monopoli. Sel silmapilgul tuli paljastaw kirjutis „Timesis“, mis tegi teatawaks, et sakslastele on saadetud ametlik kutse tulla Berliini mai esimesel nädalal, s. o. enne rahwasteliidu nõukogu istungjärku. See paljastus sünnitas eriti Prantsuse awalikus arwamises seesugust lainetust, et Henderson kasutas juhust kinni haarata Saksa wastuse wiibimisest ja lükkas kutse tähtaja edasi juuni esimese nädala peale, s. o. pärast Saksa-Austria tolliliidu küsimuse arutamist Genfis.

Saates Saksa ministritele küllakutse, pidas Henderson silmas ainuüksi tarwidust pinda walmistada eelseiswale wäewähenduse konwerentsile ja mõõda minnes ka oma esimeheks saamisele sel konwerentsil. Kas wõib wäita, et Brüning ja Curtius end kawatsewad piirata selle akadeemilise teemaga? Lõppude lõpuks on wäewähenduse küsimus sakslastele iklagi ainult abinõu päewakorrale tuua neile huwitawaid probleeme. Meil on põhjust arwata, et nemad walmistawad end ette arutama kogu majanduslikku seisukorda Euroopas. Sest sellest küljest on kõige hõlpsam läheneda Inglise ministritele, kes ihkawad leida pääsu praegusest majanduskriisist. Näit. on kindel, et sakslaste poolt tõstetakse üles kestwa tööpuuduse kui kõiki maid painawa tõwe küsimus. See wõimaldab õne alla wõtta riikide wastastikuse toetuse küsimust. Kui praegu wõidakse õnelda teiste riikide abist ühele sõjalise hädaseisukorra puhul, wõib sama loogikaga arutada samasugust abiandmist juhul, kui mõnele riigile kallale tungib tööpuuduse katk. See omakord awab wõimalusi õne alla wõtta majanduslikke samme, mis wiiwad meid otsemat teed kawadeni rahwuswahelise wõlakoorma kergendamiseks, eriti aga mis puutub sõjakahjudest põlwenewatesse reparatsioonimaksudesse. On käegakatsutaw, et selle sõusti all ei saa teiste umbusku äratamata õne alla wõtta mitte ainult eelnimetatud probleeme, waid ka puht politilisi küsimusi, näit. Saksa-Poola wahekordi.

Olgu nende asjadega kuidas on, meie näeme, et seni ei ole midagi nimetuswäärset saawutatud eelseiswa wäewähenduse konwerentsi ettewalmistamiseks. Läbirääkimised Prantsuse ja Itaalia ekspertide wahel sõjalaewastikkude asjus on pärast kewadpühi uuesti alanud. Wiiendat wõi kuuendat korda juba öeldakse, et on häid wäljawaateid kokkuleppeks. Kui selle all mõistetakse kokkulepet, et waigitaks tülialustest küsimustest ja lükataks nende lahendamine edasi, oleme nõus tunnustama seesuguse kokkuleppe olemasolu. Sest kõik kolm asjaosalist, igaüks oma kaalutlustel, püüawad ära hoida läbirääkimiste katkemist.

Isegi kui tahes täiuslik Prantsuse-Itaalia kokkulepe merejõudude asjus on aga alles tilk merde töös, mis tuleb ära teha enne kui wäewähenduse konwerents Genfis kokku tuleb. Sest peaprobleemiks jääb seal maawägede wähendamine. Isiklikult wõime ainult korrata, mida oleme öelnud warem: tõelist wäewähendust ei saawutata enne, kui riikidele hakatakse ettekirjutama sõjajõudude alammäära, mida nad kohustatud pidama üldistes huwides, mitte ülemmäära, mida nad pidada tohiwad. On inimlik omadus, et tõrgume tingimisi täitmast, mis meie peale pannakse. Kui mõnele riigile ettekirjutatakse, et ta ei tohi pidada üle 100.000 sõduri, püüab ta pidada rohkem. Kirjutame talle aga ette, et ta ei tohi pidada alla 100.000, püüab ta kindlasti sest kohustusest üle astuda ja pidada wähem. Kuid Euroopas oleme weel kaugel sest ideaalist, nii näeme Saksamaalgi warjamatut püüet wabaneda rahulepingu kitsendawatest tingimistest, et luua omale tugewaid sõjajõude.

Mõned Euroopa sündmuste waatlejad kahtlewad oodatawas wäewähenduse konwerentsis ja ütlewad, et see wõib rahwasteliidu heale kuulusele ainult kahju tuua. Meie ei lähe nii kaugele, kuid oleme nõus, et kui konwerents enneaegu ja puuduliku ettewalmistusega kokku tuleb, wõib ta anda hoopis wastupidiseid tulemusi, kui seda ootawad meie rahwa eestwõitlejad. Eile õhtul jutustas mulle üks nupukas ameeriklane, talle olewat ühe suure relwatööstuse esitaja öelnud, et ta on juba oma müüki laiendanud tänu teadetele wäewähenduse konwerentsi kokkutulemisest. See irooniline kommentaar makswa seisukorra juure ei olegi nii wõimatu, nagu ta kõlab. Argem unustagem, et Londoni merekonwerentsi läbi muutus läinud aastal terawaks Prantsusmaa ja Itaalia relwastuste küsimus. See ei ole aga weel midagi wõrreldes lainetusega, mille Euroopas tekitaks eelseiswa konwerentsi nurjumine. See asjaolu manitseb wastutawaid riigimehi erilise hoolega eeltöid läbi wiima. Selle tunnuseid meie aga weel ei näe. See teeb muret...

Igatahes ei saa üksi riik Euroopas endale lubada luksust rahulikult puhata ja läbirääkimiste koormat teiste kanda jätta. Sest ei ole riiki, kelle huwid ei oleks lähedalt seotud wäewähenduse küsimusega. Jälle puht isiklikult oleme arwamisel, et tulewal konwerentsil kerkib üles ja nõuab suurt tähelepanu demilitariseeritud tsoonide küsimus, nagu seesugune tsoon on olemas Reini ääres Prantsusmaa ja Saksamaa wahel. Üldiselt arwame, et lähemad kuud wiiwad meid rahwuswaheliste suhete alal wäga huwitawate ja osalt üllatawate sündmusteni. Näiteks usume, et Saksa-Austria majanduslikku „Anschlussi“ otsekohese tulemusena saame näha Poola ja Tscheho-Slowakkia lähenemist.

Londonis, aprillis 1931.

Augur.

„Postimeest“ loeb igaüks

kes tahab teadlikult osa võtta Eesti politilisest, kultuurilisest, majanduslikust, sotsiaalsest elust!

Ühe kroonigа 1.000.000 senti võib võita igaüks, kui ta omandab E. Olümpia komitee loteriipileti.

Täheд müügil ainult 4 päeva.

Põgenemine Kremlist.

Sven Adelouі romaan.

Tõlkinud M. P. 11

Mõni minut hiljem awasin ühe tähtsusetu kõrwalukse kuski wanas palees ja hiilisin ettewaatlikult walgustatud kiwitreppi mööda üles. Kahest uksest alumise korra esikus wiis esimene paremale, teine otse edasi.

See wiimane läks minu tuttawa büroosse, tolle Nõukogude teenistuses seiswa mehe juure, kes oli hankinud mulle wälispassi. Mõtlesin ta otsida üles.

Teadsin, et ta taotses töötada weel õhtuki hilja ja lootsin teda sellepärast kohata. Kui ta oli juba läinud, ähwardas mind igatahes saatuslik edasilükkamine homme hommikuni.

Kuid õnn oli mulle alati armuline. Kui awasin ukse ta töötuppa, nägin teda kirjutuslaua juures. Ta istus paksudes suitsupilwedes ja oli tal ees suur wirn dokumente. Pikema jututa astusin sisse ja sulgesin enda järel ukse.

Ta waatas rutu üles ja tundis mu kohe ära.

„Jumaluke, kas olete weel ikka siin?“ küsis ta rahutult ja imestunult. „Arwasin, et olete juba ammugi üle piiri ja redus.“

„Tscheka on minu jälil,“ wastasin.

Sekretär hüppas jõtmelt üles. Ta oli wäga kahwatu.

„Kas olen paljastatud?“ küsis ta häälel, mis wõrises pinewusest.

„Esialgu mitte,“ wastasin kuiwalt. „Minu arreteerimine ei ole ühenduses passilooga. Mind süüdistatakse muil põhjuseil.“

Seletasin talle lühidalt seisukorra. Mind kuulates muutus sekretäri nägu järjest süngemaks.

„Ja mis on teil nüüd ees?“ küsis ta, püüdes wältida minu pilku.

Seda küsimust ma olin oodanud ja wastus oli juba ette kaalutletud.

Kremli wanade hoonete sopid on suurepärane koht sellele, kes tahab mängida pimesikku, kuid mis aitab end ära peita Kremli, kui sealt ei saa enam wälja? Warem wõi hiljem mind awastatakse, wõi jälle nälg sunniks mind alistuma.

Wõibolla oleks olnud otstarbekohane, päew wõi paar oodata kuski redus, kuid tscheka wanglas oli minu kannatus põlenud läbi. Nüüd ma ei tahtnud oodata, waid tahtsin teotseda.

Sellepärast wastasin sekretäri küsimusele otsekoheselt:

„Pean Kremlist pääsma wälja, ja seda teie abiga.“

Sekretär raputas pead.

„Mina ei taha sellega teha mingit tegemist,“ hüüdis ta libestunult, kuid kohe pärast seda ta langetas hääle sosinaks ja jatkas: „Kuulake! Üks esikus paremal wiib komissari eratubadesse. Esimene ruum on wana peosaal, mida nüüd kasutatakse waid läbikäiguks. Seal on mõned wanad mööblid, mille taha wõite end peita. Kuid pidage silmas üht: kui teid sellegipärast wõidakse leida, siis ei tea mina midagi ega ole mul aimugi, kes olete. Rutake!“

Wõibolla ma olin ülekohtune, kuid mehe argus ja enesearmastus tegid mu kibedaks. Tõmbasin ta kõwa haardega õlast kinni ja sundisin teda mulle waatama silmi.

„Nüüd kuulake teie mind,“ ütlesin, „kui mind arreteeritaks weel kord, siis hoolitsen selle eest, et see sünnib siin, teie kambris, ja siis saab tschekale selgeks ka see, kuidas ma endale sain wälispassi.“

„Sekretär wahtis mulle otsa, näol hirmu ja imestuse segu.

„Teie ähwardate mind,“ algas ta.

Ma katkestasin aga teda terawasti:

„Argem wiitkem aega! Minu otsus on kindel. Embkumb — kas hangite mu Kremlist wälja, wõi me mõlemad käime wanglasse.“

Sekretär waatas mulle meeleheitlikult otsa.

„Ja kui olete Kremlist wäljas, mis siis?“ küsis ta.

„Siis teie olete onta ülesandega wolmis, ja küllap mina aitan ise ennast edasi. Peaks siis mind hiljem siiski arreteeritama, siis igatahes ei anna ma teid ära. Teil on minu ausõna.“

Sekretär seisis kaheldes ja mõtles järele. Panin tähele, et ta jälle peaaegu walitses ennast ja püüdis wäljawaateid wõrrelda nii külmawereliselt kui suutis.

Wiimaks ta oli otsustanud.

„Ma katsun teid aidata,“ ütles ta lühidalt. „Oodake siin.“

Enne kui sain wastata, oli ta läinud, ja tõmmanud ukse enda järel kinni.

Kuulsin kiwitreppi ta kaduwate, kiirete sammude kaja. Siis jäi kõik waikseks. Ootasin. Minu uuri oli tscheka wõtnud ära, kuid mulle näis, et ootasin wäga kaua.

Järsku waldas mind hirmus kahtlus. Kui nüüd sekretär sugugi ära ei läinud selleks, et ette walmistada minu põgenemist, waid wastupidi — läks tooma tscheka sõdureid?

Kas olin teinud wea, et andsin talle wõimaluse minna?

Püüdsin asjata teha kindlaks, mis oli tõenäolisem. Kuidas sattus sekretär suuremasse ohtu? Kas seega, et ta andis mu üles, wõi et aitas mu põgenema? Märkasin, et mul oli wõimatu wastata sellele küsimusele. Mul oli tunne, nagu waikiks siin minu aju. Arewus ja pinewus olid olnud liialt suured. Telefoni helin katkestas mu kaalutluse. Sekretäri laual seisis kaks aparaati. Üks koduseiks õnedeks ja teine, mis oli ühendatud linnaga.

Helises koduteleson.

Seisin liikumatult ega teadnud, mis teha. Telefon helises weel kord, terawasti ja lõikawalt.

Samal ajal mulle tuli meele, et see wõibolla oli sekretär ja ta helistas minule. Wõtsin kuulaja ja kuulsin täiesti wõõrast, madalat, kunnisewat mehehäält ütlewat:

„Palun wõtke paberid —“ öeldi üks sõna, millest ma ei saanud aru — „ja tulge minu juure.“

Ärmises hädaohus inimene toimib sagedasti puht tunnete järele. Minu seekordne tunne ütles mulle, et ärataks kahtlust, kui ma ei wastaks. Ütlesin seepärast otsekohe ja wõimalikult irskõikselt:

„Steinberg läks silmapilguks wälja.“

Pääl kuuldetorus wastas wiisakalt:

„Tänan.“

Kaks minutit pärast seda kuulsin, kuidas kuski üsna lähedal awati uks.

Wäljas esikus kostsid sammud. Juba järgmisel hetkel seisin silm-silma wastu mehega, kes oli astunud kambri. Alul ma tundsin ainult hirmu ja tahtmatut tungi põgeneda nagu tagaaetud metsloom ja end peita ära. Kuid kohe pärast seda ma märkasin, et see mees ei wõinud olla minu tagaajajaid. Tal ei olnud kübarat ega mantlit, ja ta esinemine, mis waid harjunud ümbruses wõis olla nii rahulik, ütles mulle, et ta pidi kuuluma maija.

Härra oli umbes neljakümnene ja kandis laitmatut sinist ülikonda. Ühtlasi ta nägu tuli mulle ette tuttaw. Ta kuldprillide klaaside tagant waatas paar tarku silmi.

Siis tuli mulle meele, kus olin näinud seda nägu. Tol ajal teda oli näha igalpool raamatukaupluse aknail wäljapandud piltidel. See oli minu tuttawa sekretäri ülemus, komissar ise, üks enamlaste juhte. Tal oli kuulus sulg ja ta ise wana, aadli nime kandja. Tshekas olin tundma õppinud rewolutsiooni timukasulaseid, nüüd seisin esmakordselt rewolutsionäärse aristokraadi ees. See mees niisiis oli helistanud. Mis nüüd?

Mu mõtted otsisid palawlikult usutawat ettekäänet, mis suudaks seletada, kuidas wõisin mina üksi niisugusel ajal wiibida sekretäri toas. Kelleks pidin ennast nimetama? Mis pidin komissarile ütlema? Kuid mu julgust seekord ei pandudki proowile.

Nähtawasti komissar oli harjunud seega, et keegi ootas sekretäri. Ta austas mind waid põgusa pilguga, astus ruttu kirjutuslaua juure, lehitses kiiresti mõned paberid läbi, leidis nähtawasti, mis otsis, ja lahkus toast sõnagi lausumata.

Hingasin kergendatult, kuid juba järgmisel silmapilgul wandusin sekretäri wiibimist. Kes wõis teada, kas juba jälle ei tule keegi, kellel oli wähem kiire ja kes oli umbusklikum?

Komissari muidugi ei oldud juletud tülitada, aga muidu ometi oli teatatud kõigile kohalwiibijaile, et üks tscheka wang oli põgenenud ja omanud küllalt häbematust seks, et redupaika otsida Kremlis.

Minu kahtlus sekretäri wastu kaswas, ja mu ärewus oli muutunud nii suureks, et ma enam kauem ei suutnud jääda rahulikuks. Tegin meeleheitliku otsuse. Tahtsin majast lahkuda ja pimeduse kaitsel jõuda Kremli müürini. Ta on küll järsk, libe ja mitmemehe kõrgune, kuid wõibolla, mul õnnestub siiski mõnest walwamatust kohast ronida üle. Kui kukutsin maha ja murraksin kaela, siis see oleks siiski igal juhul paremi, kui weel kord sattuda tscheka kätesse. Juba oli mul käsi ukspideme küljes, kui wäljast kostsid uued sammud. Kähku tõmbusin tagasi.

Seekord sammud tulid alt. Kuulasin pinewalt. Kas oli see sekretär, kes tuli mind päästma? Wõi —?

Sammud wäljas esikus peatusid. Koputati. Kogu jõudu kokku wõttes taltsutasin oma ärewust.

„Sisse!“ hüüdsin häälel, mis mulle endalegi tuli ette imestamiswäärselt rahulik ja kindel. Järgmisel silmapilgul seisis ukseläwel wäike, tõmmu härra.

„Andestage, kas tohin kasutada teie telefoni?“ küsis ta, peatus aga kohe ja põrnitses mulle jahmunuli otsa.

(Järgneb.)

Süütult süüditunnistamine.

Ema süüdistas poega miljonilise obligatsiooni warguses.

Kohus mõistis „awameelse“ warga õigeks.

Rahukogu kriminaal-osakonnas oli arutusel eismaspäeva õhtupoolikul omapärane protsess. Erasüüdistuse-asjas tunnistas kaebealune süüdi miljonilise obligatsiooni warguses, kuid kohus mõistis süüditunnistanu ikkagi õigeks.

Protsessi peategelasteks on Marie ja Elmar Jürgenson, ema ja poeg. Ema süüdistab poega N. S. par. 1657 järele, mis räägib kinnituspaberite ja plaanide warguseest ja mis näeb ette 8-kinnist kuni 2½ aastast karistust.

Ema seletab, et tal olnud kunnuti sahtlis miljonisendine blanko-obligatsioon, mille poeg salaja ära wõtnud ja teiste kätte edasi annud.

Poeg tunnistab puhtsüdamlikult süüdi ja seletab, et keegi Opman meelitanud teda sellele teole. Opmannil olnud talu raskustes ja ta nurunud temalt obligatsiooni, et sellega päästa talu haamri alla minekut. O. lubanud obligatsiooni warsti tagasi anda ja igapidi tasuda Jürgensonidele nende waeiwa, lubades anda nendele isegi talu. Lubadused jäänud muidugi teostamata.

Asi näib sellega selge olewat ja wõib oodata Elmar Jürgensoni süüdimõistmist. Kuid asjaolud ei lase kõike seda „puhta kullana“ wõtta. Omal ajal on tõstnud ema süüdistuse poja wastu weidi teisel kujul. Kriminaal-politseile antud kirjalikus kaebuses on seletanud ta, et poeg petnud talt obligatsiooni wälja. Poiss seletanud emale, et tal on ostja ning ema annud wäärtpaberi poja kätte ostjale näitamiseks. Poeg annud selle aga edasi, ilma et tasu oleks saanud. Kuna aga süüdistus eeluurimisel kinnitust ei ole leidnud, siis lõpetas prokuratuur süüdistuse ära.

Sellepärast ongi asi nüüd erakaebekorras arutusel. Hiljem on ema oma süüdistuse ülelwiinud warguse peale. Warguse juures laseb kahelda weel see asjaolu, et nii poeg kui ka ema seletawad, nagu oleks nad mõlemad olnud korra Opmanni talus ja kui ema seal nõudnud pojalt obligatsiooni tagasi, rahuldunud ta sellega, kui poeg eemalt näidanud obligatsiooni, mis siiski pole ehtne olnud, waid Opmanni poolt antud samasugune blankett.

Seletuste andmisel kohtus puhkeb ema mitmel korral nutma. Kurdab, et omal ajal, kui mees surnud, jäänud neil 3,5 miljoni eest wawandust, kuid nüüd olewat see kõik wälja petetud. Poeg wiimases sõnas palub, nagu õige patukahetseja, kergemat karistust.

Ligi pooletunnise nõupidamise järele kuulutab kohus otsuse — Elmar Jürgenson on õigeks mõistetud.

Protsess andis rohkesti mõttewahetuse-ainet kohtus wiibiwatele juristidele. Olgugi et süüalune enese süüdi tunnistas, leiti — ta tuleb õigeks mõista, sest näib, nagu oleks see „puhtsüdamlik“ ülestunnistamine“ teatawa tagamõttega sündinud. Arwatakse, et ema tahtis sel wiisil oma wäljapetetud obligatsiooni tagasi saada ja poeg oleks wist walmis olnud miljoni eest aastaks kinni minema.

Rohkem maitset ja otstarbekohasust ehituste püstitamisel.

Ehitajate tarwidus ehitusprojektide walmistamise järele on tingitud suuremalt osalt küll puht wormilisest asjaolust, sellest, et seda nõuawad ehitusseadused ja määrused. Wähe on neid, kes lasewad sellepärast projekti walmistada, et nad tahawad selles näha teatawat stiili, maitse kompositsiooni esitajat. Omawalitsuste ehituskomisjonides on mitmel korral tõne all olnud küsimus, kuidas projektide sisulist külge, mis ka täiesti õigustatud on, sõelumise alla wõtta. On räägitud, et paljud ehitajad lasewad projekte walmistada tehnikutel, joonestajatel jne., kes pole küllalt wilunud selles asjas ja kellel wahel isegi puudub kutseõigus. Kuid seejuures on üks tähtsam tegur kahe silma wahele jäänud.

Meil on asi nii wälja kujunenud, et kui keegi soowib projekti saada ja pöörab selles asjas kutseõiguslise eriteadlase poole, siis on ikka ehitajal enesel täpselt kõik walmis tehtud: ruumide jaotus, mõõdud, waated jne. Eriteadlane olgu ainult puht mehaaniline abinõu, kes kopeerib ja siis projekti allakirjutab.

See olukord on täiesti ebaloomulik ja eriteadlase seisukohalt wõttes kaugeltki mitte wastuwõetaw. Kuid kahjuks ei saa siin üle öö midagi ära teha. On tarwis pikaajalist ehitustehnilist kaswatust, eeskuju parematest ehitustest, mis eriteadlased on teinud ja täielist usaldust nende wastu, kes on aastate jooksul ehitustehniliste küsimuste ja projekteerimisega tegemist teinud ja kellel sellepärast hulgalised kogemused olemas.

On selge, et kui keegi tahab omale püstitada mingisugust hoonet ja kulutab selle peale suurema summa, siis on kahtlemata temal ka sõnaõigus ja omad soowid olemas. Aga need ei tohi kaoseni wiia. Harilikult on see soowisedel õige pikk ja kai, nõutakse kõiksugu wõimatuid ja wõimalikke asju. Tahetakse saada odawat, head ja ilust ehitust, kuid seejuures on see ilumõiste aga küsitaw. Harrastatakse ohtralt „romantikat“ ja „jugendstiili“, igasuguste kastikeste külge kleepimist, katuste murdmist, akende ruutude kribu-krabu jne., kuna otstarbekohane ruumide jaotus, proportsioonide walik ja kooskõla, mis just kõige tähtsam olema peaks, kõige wiimasele kohale jäetakse. Kuiwõrd raskeks osutub aga eriteadlasel kõike seda selgeks teha ehitajale. Ometi: äraigamenud ehituswiisidel ei tohiks meie ajal ruumi olla. Nendele ehitajate soowidele on wastu tulnud ka meie wanemad eriteadlased, insenerid ja tehnikud, kellel puudus ülewaade uuematest ehitustest, kellesse oli sügawalt sissejuurdunud wana wene kool ja kleepimise arhitektuur ja kes kahjuks aluse panid ka meie aedlinnadele. Seisukord on seda halwem, et just nendest eeskuju kiputakse wõtma, ignoreerides täielikult uuema aja ehitustehnikat ja ilumõisteid.

Suuremast osast ehitatud aedlinnadest pole enam midagi päästa, sest need on ülesehitatud. Edaspidi peaks aga siiski meie ehitajatele rohkem südame peale panema, et ehitusplaani, kui niisugune, ei tohiks mitte olla ainult täisjoonestaud paber omawalisuse kinnituspitsatiga, waid palju enam asjatundlikult kooskõlastatud ehitusprojekt, mis minimumi majanduslikkude kulude juures sisaldab maksimumi tehnikat, terwishoiu ja ilu nõudeid.

Wõrreldes meie aedlinna ehitusi, wõib kindlasti öelda, et siin kulukus keeruliste konstruktsioonide ja igasuguste kleepimise tehnika tõttu haripunktini on tõusnud, kuna kõik teised nõuded, mida üles seab praeguse aja ehitustehnika, on tagaplaanile jäetud.

D. Roos, arhitekt.

Joonealune.

Uusi kalendriesitisi.

Cotsworth, rahwasteliidu kalendrireformi asjatundja, esitab uue kalendri-aasta, mis jaguneks 13 kuuks, iga kuus 28 päewa. Teine kauemat aega propageeritud reformi esitis on niinimetatud Blochmanni kalendrireform. Selle kalendri põhijooned oleksid järgmised.

Lihtaastal on 364 päewa nädalapäewade nimetustega ja üks (juuni ja juuli wahel) lisapäew, ilma nädalapäewa nimeta.

Kõigis liigaastais ettetulew liigpäew langeb liigaasta lõppu ega ole tal samuti nädalapäewa nime.

Iga kuupäew langeb kõigil aastail samale nädalapäewale. Nasta algab pühapäewaga.

Jaanuaril, aprillil, juulil, oktoobril (iga weerand-aasta esimesed päewad) on kolmkümmend üks päewa ja teistel kuudel 30 päewa. Seega on igal kuul 28 tööpäewa.

Lihawõtted oleksid igal 99. aasta päewal, pühapäewal, 8. aprillil. Sellele wastawalt langewad kõik lihawõtteist olenewad pühad teatud päewile aastas, näit. nelipühid 26. mail.

Raadiokaja lahendamatu saladus.

Kauakestew kaja sekund päärast raadiosignaali äraandmist oli tänini lahendamatu. Kui siin oleks tegemist signaalidega, mis käiwad ainult oma teekonna ümber maakera, siis nad peaksid selleks, et kajana esineda, kuulda olema juba seitsmendik sekundi pärast oma esimese ringi puhul ümber maakera, ehk kahe seitsmendik sekundi pärast teise ringi puhul. Kaja kostab aga täpsalt sekundi pärast.

Selle hilistunud kaja seletamiseks on praegu kaks teoriat. Ühe järele on see kaja raadiolainete tagasikiirgamine peente tolmukübemete kogult kaugel ümaruumis, mis põhjustawad zodiakalwalguse. Need kübemed ilmaruumis on korraldatud ringi kujuliselt. Mäned astronoomid peawad neid maakera saturni ringiks, mis aga ulatub kuni maa läheduse. Neid päikesest walgustatud zodiakal walguse osakesi wõib taewas näha wähe aega enne päikese loojakut wõi enne päikese tõusu.

Teise teooria järele on sekundi kaja tagasi kiirgamine meie atmosfääri heawiside kiht. Katsed, seda kaja kuidagi seletada kuuga ühenduses pole õnnestunud.

Peen wulkanitolm mõjutab ilma.

Wulkanitolmu mõju annab ennast tunda kogu maailmas. Wulkanid paiskawad suuri hulki peent wulkanitolmu kõrgematesse õhukihtidesse ja kujundawad nii maakera ümbritsewa tolmu loori, mis päikese kiiri tagasi hoiab. 1816. a., nõndanim. „aastal ilmasuweta“ wõidi sellenähte mõju tähele panna kogu maakeral. Tolmuloori põhjustasid tookord Tomboro hirmsad pursked. 1883. a. teotses Lihawõtte saartel wulkan Kwakatoa, häwitades enam kui 35.000 inimese elu. Kolm aastat hiljem hakkasid purskama Uus-Meximaa ja Aljaska wulkanid ja tõid oma elutsemise tulemisena kaasa külmailma ajastu, mis lõppes alles 1816. a. Kuna ka praegu elame eriliselt ägedamõjuliste wulkanipurskete ajajärgul, ennustawad paljud teadlased tõsiselt, et meid lähemal ajal ootab üks suweta aasta.

Uusi eestikeelseid õpperaamatuid ülikoolile.

Eestikeelsete ülikooli õpperaamatute kirjastamise alal, millise ülesande oma peale wõtnud Akadeemiline Kooperatiiw koos üliõpilaskonna kirjastustoimkonnaga, näitab wiimasel ajal järjest hoogsamat tegewust. Alles hiljuti ilmus kirjastuse teine wäljaanne — E. Hillsoni füüsika praktikum, warem oli ilmunud Tonfanie, Rooma õiguse ajalugu eriwäljaandena. Praegu juba käiwad eeltööd kolmanda raamatu kirjastamiseks.

Akadeemiline Kooperatiiw on üliõpilaskonna kirjastustoimkonnale esitanud eelkalkulatsioonid nelja raamatu kohta, mis tulekid käesoleva aasta sügiseks kirjastamisele. Need on:

1) Prof. J. Uluotsa „Eestimaa õiguse allikate ajalugu“. Raamat oleks õppewahendiks õigusteaduse üliõpilastele ja käsitlemiseks tegelitudele juristidele ning ajaloolastele. Teos oleks ainuke selle ala materjal, mis wasminud pikema aja uurimuse wiljana. Raamatu ilmumise wastu on huwi tuntud ka Soomes ja Lätis.

2) Drnd. J. Wasar'i „Skandinaawia ajalugu“ on õpperaamat ajaloo üliõpilastele, käsiraamat koolidele, õpetajaile ja raamatukogudele. Haarates endasse Skandinaawia ja Soome ajalugu, teos olewat omasarnane, mil ei ole asjatundjate arwates wõistlejat isegi Saksa ajaloo kirjanduses.

3) Mag. Kaasiku teos „Rahwasteliit“ taotleb peale oma otsese ülesande — üliõpilaste, politikategelaste ja õigusteadlaste rahuldamise, — ühii selgitada ja propageerida rahwasteliidu mõtet ja ülesandeid. Teose ilmumist on tarwilikuks pidanud rahwasteliit, ning soowitanud E. W. Wälisministeerium ja Eesti Rahwasteliidu ühingud. Teose ostuks koolidele ja raamatukogudele olewat haridusministeeriumil ettenähtud sellekohane summa.

4) Mag. A. Kliimani „Eesti administratiiw-protsessi õigus“ oleks raamat üliõpilastele õigusteadlastele ja administratiiw-alal töötajaile.

Mis puutub raamatute müügihinnasse, siis Akad. Koop. kalkulatsioonidel oleks kõige kallim J. Wasari „Skandinaawia ajalugu“ — 12,95 kr.; „Eestimaa õiguse allikate ajalugu“ läheks maksma 4 kr.; „E. administratiiwprotsessi õigus“ — 3,90 kr. ja „Rahwasteliit“ — 2 kr.

PERLOFF
CEYLONI
TEE
№ 9
PEENAROOMILINE JA MAITSEV

„Noole“ toimetaja 2-kuuks aresti.

1930. a. ilmus „Nooles“ teraw kirjutus Bernhard Linde kohta. B. Linde andis wastutawa toimetaja E. Raudsepa kohtusse.

Kohus mõistis teisipäeval Raudsepa 2 kuuks aresti ja 400 kr. trahwi ehk maksujõetusel weel 1 kuu aresti.

Kohutaw raudtee õnnetus Hiinas.

Hongkongist, 21. aprillil. Kantoni-Kouloni raudteel oli kohutaw raudteeõnnetus. 30 inimest jai surma, 20 haawata. Kergemini haawatuid on 30 ümber. Wedur ja 3 wagunit kukkusid 10 m kõrguselt tammilt kuristiku põhja. Suurwesi oli raudteetammi ära leotanud.

Rahwuswaheline kirjandusajaloolaste kongress.

21.—23. maini peetakse Budapestis Rahwuswahelise ajalooseltsi aastaistungi raamides ära esimest korda rahwuswaheline kirjandusajaloo kongress.

Kongressi kawas on moodsa kirjandusajaloo uurimise lewinemise kawa kui ülikoolide katsemeetodite wõrdlemine. Kongressi eesistuja on Baldensperger Pariisist.

Nägematu wokean.

Moodsad geofüüsikud ja hüdroloogid jätawad enamasti maa weetagawarasid arwutades tähele panemate wee mullakihis, igatahes mitte allikate ja maa-aluste nirede nõsol, waid wee mitmesuguste mineraalide koossõisu osana. Seda wett on igal pool. Maapeal ühtki kindlat keha, mis ei sisaldaks wett. Isegi puhtkuiwanud kiwiliikidel, nagu näit. ränil, on oma teatud weesisaldus. Kõige kuiwemad mineraalid sisaldawad 0,005 kuni 3,5 prots. puhast wett, baralt 0,2 kuni 0,6 ja mõnel juhul koguni kuni 2,5. Graniidimassidel, millest koosnewad meie mandrid, on ligikaudu samasuguse weesisaldus. Seda wett, mida nimetatakse kapillaarweeks ei saa näha niisama ega ka soendamise teel nähtawaks teha. Kiwide kapillaarwee koguhulk kuni 16 km sügawuses arwatakse ligikaudu 100 triljonile tonnile ja wõib teda määralt järelikult wõrrelda ookeani weega.

Meieaja Don Quijote.

Seesugusena kujutab kuningas Alfonso lugulaulu „Daily Expressi“ pilkejoonistaja, „wabalt Doré järele“.

U. S. A.
AMEERIKA-
DOLLARIMAA
ilmus enne väljakuulutatud tähtaega.
Maailma maad ja rahvad V.
HIND tellijale — 1 kr. 50 s., müügil 2 kr. 50 s.
SISUST: Üldiseloomustus ja asustamislugu.
Anglo-Ameerika majandus.
Dollaridiplomaatiline välisexpansioon. Ameerika majanduse kõrgareng ja selle põhjused. Inimtöö kõrge kasustamine. Tavlori ja Fordi mõju U. S. A. töömajanduses. Palga- ja liiklemisprobleemid. Massiproduktsioon. Ameerika tööline ja tööstur nüüd ja tulewikus.
Haridus ja kasvatus U. S. A-s.
Painduv kooliraamistik. Rakenduslik laad waimse tegewuse ja uurimise silmapaistwamatel aladel. Tüüpilise ameeriklase psühholoogiline kuju ja ilmawaade. Hulgitoodang tööstuses ja ideelistel aladel. Ajakirjandus. Osundeid Ameerika ajakirjadest.
Maailm, liha ja saatan.
Keeluseadus ja erootika. Moodne noorus.
Suur New-York — maailma kaubanduse süda.
Suurlinna tempo ja värving. Kaubandus- ja liiklemiskatedraalid. Reklaam. Suure New Yorki probleeme. Wallstreet — maailma rahakapp. Pilvelõhkujate hullustus.
Reisukirju nimekatelt maadeuurijatelt.
Appalaahia ja farmindus. Scranton — antratsiidi ja siiditööstuse linn. Suur linnade ala. Buffalo — maagi- ja viljavahendaja. Müriseva veed — Niagaara. Detroit — maailma autolinn ja palju muud.
Rikkalik pildimaterjal. Suur hulk kaarte. Järeltellimine võimalik.
„MAAILMA MAAD JA RAHVAD“
tellitus Tartus, K. Ü. „LOODUS“, Vana t. 1.

Raadiokuulajatele.

Europa jaamade saatekawa.

Neljapäewal, 23. aprillil.

Tallinna. 15,30 päewaundiseid. 15,45 ajaväitaja öendus. Kuni 16,30 grammofonimuusikat. 19 teateid ja grammofonimuusikat. 19,20 päewaundiseid. 19,30 riigi statistika keskbüroo juhataja Hugo Reiman: Eesti mees ja naine. 20 ilmateade Tartust. 20,05 kontsert. Juh. md. Ark. Krull.

Tartu. 14,45 grammofonimuusikat. 15,30 ülekanne Tallinnast. 19 teateid ja grammofonimuusikat. 19,20 ülek. Tallinnast. 20 ilmateade. 20,05 ülekanne Tallinnast.

Berliin. 9,15 warak. 15 mustl. muus. 17,30 ajaw. muus. 20,30 muus. 22,10 waim. muus.

Budapest. 10,15 gramm. 13,05 kontsert. 18,45 ungari laule.

Wiin. 13 kontsert. 16,20 balletimuus. 17 klaverit. 21 laule. 23,25 kontsert.

Kopenhaagen ja Kallundborg. 13 keelp. kontsert. 21 ork. kontsert. 23,15 tantsumuus.

Lahti ja Helsingi. 18 kontsert. 20 fünf. k.

Leningrad. 7,30 gramm. 15 kontsert. 16 kontsert. 17,30 kammermuus.

London. 13 ork. 19,40 operetim. 22 kontsert.

Moskwa. 7,30 kontsert. 10,30 kontsert.

Motala ja Stokholm. 18,30 grammof.

Oslo. 18,30 cello. 23,05 kontsert.

Pariis. 19 tantsumuus. 21 ooper.

Praaga. 17,30 kammermuus. 20,15 operiaariaid. 22,30 kontsert.

Riia. 16,30 sõjaw. ork. 21,20 kontsert.

Warssaw. 13,25 kontsert. 21,30 muus. 23,15 kontsert.

Reedel, 24. aprillil.

Tallinna. 15,30 päewaundiseid. 15,45 ajaväitaja öendus. Kuni 16,30 grammofonimuusikat. 19 teateid ja grammofonimuusikat. 19,20 päewaundiseid. 19,30 pool tundi soiste. Fr. Nikolai, Oginski, Wera Werhustinski ja August Mill. 20 arstiteaduslik loeng E. Terwisk. Muus. Tartust. 20,30 ilmateade Tartust. 20,35 kontsert. Juh. md. Ark. Krull.

Tartu. 14,45 grammofonimuusikat. 15,30 ülekanne Tallinnast. 19 teateid ja grammofonimuusikat. 19,20 ülek. Tallinnast. 20 arstiteaduslik loeng E. T. Muus. Dorf. K. Hansen: Naha eest hoolitsemisest. 20,30 ilmateade. 20,35 ülekanne Tallinnast.

Berliin. 15 grammof. 17.05 ballaade. 17.50 muus. 20 muus.

Wiin. 14.10 grammof. 16.25 kontsert. 20.30 ooper. 23.25 kontsert.

Budapest. 10.15 kontsert. 13.05 kontsert. 18.35 grammof. 20.30 ooper.

Kallundborg ja Kopenhaagen. 16 kontsert. 16.45 laule, kontsert. 21.10 flöödisoolo. 22 kontsert. 22.30 kontsert.

Helsingi ja Lahti. 12 kontsert. 18.25 harmoonikakontsert. 19.40 klaver. 20.30 ork. kontsert.

Leningrad. 15 kontsert, lastele. 16 kontsert. 17.30 kontsert.

London. 19.40 kontsert.

Stokholm ja Motala. 18.20 laule. 22.45—24 ajawiite muus.

Raadio Pariis. 19 grammof. 21.45 kontsert. 22.30 kontsert.

Praaga. 17.30 kontsert. 20.05 saksofoni muus. 20,55 kontsert. 23,20—0,30 rüüdisaja muus.

Riia. 20.03 ork. kontsert. 20.20 koorikontsert. 21.30 ork. kontsert. 22.10 ork. kontsert.

Warssaw. 18.45 operetimuus. 21.15 sümf. kontsert

Laupäewal, 25. aprillil.

Tallinna. 15,30 päewaundiseid. 15,45 ajaväitaja öendus. Kuni 16,30 grammofonimuus. 18,30 teateid ja grammofonimuusikat. 18,50 päewaundiseid. 19 lastetund. 19,30 Tomson: Koduküttö tarwidus ja selle arenemine Eestis (ülek. Tartust). 20 ilmateade Tartust. 20,05 kontsert. Juh. md. Ark. Krull. 21,30 wana tantsumuusikat. 21,50 järgneva nädala saatekawa. 22 moodsat tantsumuusikat.

Tartu. 14,45 grammofonimuusikat. 15,30 ülekanne Tallinnast. 18,30 teateid ja grammofonimuus. 18,50 ülekanne Tallinnast. 19,30 Tomson: Koduküttö tarwidus ja selle arenemine Eestis. 20 ilmateade. 20,05 ülekanne Tallinnast. 21,30 wana tantsumuusikat. 21,50 järgneva nädala saatekawa. 22 moodsat tantsumuusikat.

Berliin. 15 grammof. 17.05 ajawiite muus. 19.40 keelp. kwartett. 21 kontsert.

Wiin. 13 kontsert. 18.45 jazzimuus. 20.30 kontsert. 22.20 kontsert.

Budapest. 13.05 kontsert. 18.25 kontsert. 20.10 laule. 21.15 kontsert. 22.10 laulumõtiu, kontsert.

Kallundborg ja Kopenhaagen. 16 kontsert. 22.20 ork. muus. 23.30 kontsert. järg. 24.15 klaveriioolo. 24.30 ork. kontsert.

Helsingi ja Lahti. 18.30 kontsert. 19.40 ork. kontsert. 20.10 koorilaule. 20.45 koorilaule.

Leningrad. 15 kontsert. lastele. 16 kontsert. 19 ülekanne.

London. 19.45 kontsert. 22 kammermuus. 23.35 tantsumuus.

Stotholm ja Motala. 17 ajawiite muus. 21 muus. 22.40—1 tantsumuus.

Raadio Pariis. 20.45 grammof. 22 kurbmäng.

Praaga. 13.25 kontsert. 20.05 mandel. kwartett. 20.55 sulo. muus.

Riia. 17 kontsert. 20.03 muus. 21.30 kontsert.

Warssaw. 19.15 kontsert. 22.10 kergeetsiuk. muus. 23.15 Chopini muus.

Soome kommunistid wangiroodu.

Helsingist. 20. aprillil. Wiiburi õuekohus mõistis 20 Kotka ja Enjö kommunisti riigiwastase tegemise põrast 1—4 aastaks wangiroodu.

Sport.

Ülesandmisi murdmaajooksu esiwõistlustele.

Tartu Kalewi poisi 26. aprillil kell 12 korraldatawatele murdmaajooksu esiwõistlustele on seninüles antud A klassi Kalewist 4 ja Tallinna Kalewist 2 (Dunkel ja Kealep). B klassi — Hermann Tall. Kalewist, H. Tannbaum Tall. Puhtekoduist ja Elm. Jakobson, Kirbits ja Moosa Petseri spordiseltsist. Peale selle paneb Tartu Kalew 10 meest wälja. Jooksu algus on Tähtwere pargis Karoliku siriku juures ja lõpp ülikooli wõimla ees. A klassis on jooksumaa pikkus 8 km ja B klassis 5 km.

Eesti esiwõistlused wõimlemises.

Eesti esiwõistlused wõimlemises peetakse pühapäewal kell 8 õhtul ülikooli wõimlas. Wõistlustest Tartust on saadetud ülesandmisi Tall. Kalewist A klassis Nõiman ja Nõmmik, B klassis Kalme ja Stuppel, Pärnu Terwisest R. Paris. Ülesandmisi on weel eelata Narwast ja kohalikult wõimlemisseltsilt. Tartu Kalew paneb wälja A klassis H. Laan, K. Tippo ja B. Lepiku, B klassis 3 meest ja naiste alades prl. Rebase ja prl. Lepiku. Wõistluste ülemkohtunikuks on ülikooli wõimlemise õpetaja E. Rosenblatt.

Kergliidu instruktor korraldab Tartus kursusi.

Teisipäewa õhtul jõudis Tartu spordi kergliidu palgaline instruktor Anton Ohaka, et siin korraldada kursusi. Instruktori palga ja jõidu ning ülespidamise kulud kannab kergliit, kuna kohapealsete organisatsioonide poolt on korter. A. Ohaka algab oma kursustega kolmapäewa õhtul kell 7 Kalewi ruumides raskejõustiku tunniga. Instruktori lähemas töökawas on kursuste korraldamised Walgas, Tõrwas, Amblas, Koerus, Wõrus, Petseris ja Põltsamaal. Tartu jõub ta 11. maini.

20 miljonit töötatöölist.

Maailma majanduskriis ja tööpuudus.

Maailma majanduskriisi paratamata järelduseks on ülemaailmline tööpuudus. Kuid kahtlemata mõjub jälle tööpuudus omalt poolt kriisi süwendamiseks kaasa, sest töötud on teatawa määrani tarwitajaskonna nimekirjast kustutatud. Sellepärast siis ka mõned majandusteadlased tõendawad, et majanduskriis ei lahene enne, kui on kõrwaldatud tööpuudus. Teiselt poolt on aga samuti kindel, et tööpuudus ei lahene jälle enne, kui on kõrwaldatud majanduskriis.

Olgu kuidas on, kuid ei ole kahtlust, et mõlemad need nähtused on üksteisega seotud ja mõjutawad wastastikku ja ühe kõrwaldamine toob lahenduse ka teisel alal.

Läinud aasta wiimased kuud mõõdusid majanduskriisi süwenemise sihis. Iga kuu tõi uusi raskusi juurde. Samal ajal tõusis ka töötute arw ja seda suurema hooga, mida rohkem raskusi tuli majanduselu alal ilmsiks. Ligikaudsed andmed näitawad, et septembri algusest kuni aasta lõpuni tõusis töötute arw 4 kuni 5 miljoni töölise wõrra. Selle arwutuse järele oli käesolewa aasta alul 19 kuni 20 miljonit töötut. Kahtlemata oli see arw weel märksa suurem, sest paljude riikide kohta puuduwad üldse andmed, nagu näiteks on Aasia kohta andmeid wäga wähe ja pealegi ei ole kõik andmed küllalt täpsad.

Nagu wiimaste kuude andmed näitawad, langeb 80 protsendi tööturest Ameerika-Ühendriikide, Inglismaa ja Saksamaa arwele. Nende kolme riigi töötute koguarw tõuseb 15 miljoni tööliseni, kuna rahwaarw teeb wälja 225 miljj.. Kui wõtta aluseks nende riikide tööliste üldarw siis näeme, et on ligi 10—12 protsendi töölisest tööpuudusel wallandatud. Kogu rahwast on aga nendes riikides ligi 6 protsendi tööta.

Seg ei ole mitte ainult suureks kaotuseks töölistele, waid raskeks koormaks riigile ja rahwamajandusele. Kui arwata need tööta tööpäewad rahaks siis näeme, missuguste hiigla summadega on meil tegemist.

Kõige teravam on olnud tööpuudus Saksamaal, selle järele Ameerika-Ühendriikides ja siis Inglismaal. Huwitaw on, et tööpuudus on tabanud mõnel pool ka põllumajanduse riike. Kuid siiski on seal tööpuudus märksa wähem kui tööstusriikides. Sellejuures paistab silma, et põllumajanduse riigis on tööpuudus seda suurem, mida intensiiwsem on põllumajandus. Wähema intensiiwsusega põllumajanduse riikides on tööpuudus wähem.

Kui waadelda tööpuudust üksikute riikide järele ja aluseks wõtta ühelt poolt rahwaarw ja teiselt poolt tööliste üldarw, siis saame käesolewa aasta alguse kohta järgmise pildi töötute arwust:

	Rahwa arw. %	Töö. üldarw. %
Saksamaal	6,8	13,3
Am.-ühendriik.	6,1	14,0
Inglismaal	5,5	12,1
Itaalias	2,7	5,6
Taanis	2,0	4,8
Rootsis	1,8	3,0
Poolas	0,9	1,8
Prantsusmaal	0,9	1,5
Läänemaa riik.	0,4	0,7

Nendest andmetest selgub, et rahwaarwuga wõrreldes on kõige rohkem töötuid Saksamaal, kus märtsi alguses tõusis töötute arw 4,9 milj. tööliseni. Mõnel üksikul kuul möödunud aastal oli Saksamaal 127 protsendi tööta kui 1929. a. Kuid siiski ei langenud ka 1929. a. Saksamaal kunagi töötute arw alla 1,2 miljoni.

Iseäranis suur tööpuudus on Saksamaal metallitööstuse, siis ehitustööstuse alal, kaubanduses ja rätsepatööstuses. Need alad kokku on andnud ligi poole kutseorganiseeritud töötute arwust.

Inglismaa 2,7 milj. töötuist langes käesoleva aasta alul ligi 300 tuh. ehitustööstuse arwele, 247 tuh. puuwillatööstuse, 213 tuh. kaubanduse, 208 tuh. kiwisöekaewanduste arwele jne. Ehk küll ka Inglismaal on töötute arw 1929. a. wõrreldes palju tõusnud, kuid see tõus ei ole siiski kangelikki nõnda suur olnud kui Saksamaal.

Euroopa teistes riikides on töötuid palju wähem. Suurriikidest on sellepoolest kõige õnnelikum Prantsusmaa, kus käesoleva aasta algusel oli registreeritud ainult 15.000 töötut. Aasta warem ei tõusnud aga seal töötute arw isegi tuhande tööliseni. See näitab, et maailmamajanduse kriis ei ole jätnud ka Prantsusmaad puudutamata.

Palju halwem on aga olukord Itaalias, kus jaanuaris oli registreeritud ligi 700 tuhat töötut.

Kui tööpuuduse iseloomu waadelda, siis selgub, et pea kõigil pool Euroopa riikides on suur tööpuudus ehitustööstuse alal. Mõnes riigis teeb selle ala tööturte arw üle 30 protsendi üldisest töötute arwust wälja.

Kõigil pool on suuri raskusi ka metallitööstuses. Iseäranis on suur tööpuudus Saksamaal, kus metallitööstuses tõuseb töötute arw üle 600 tuh. töölise. Inglismaa metallitööstuses ei näe meie nõnda suurt tööpuudust.

Samuti on palju töölisi wallandatud ka tekstiiltööstuse alalt. Euroopa riikidest on selles suhtes kõige halwemas seisukorras Inglismaa, kuna Saksamaa seisukord on märksa parem.

Mõnes riigis on registreeritud ka suur hulk tööta põllutöölisi. Esikohal Euroopa riikidest seisab sellepoolest Itaalia, kus tööta põllutööliste, metsatööliste ja kalameeste arw tõuseb üle 200 tuh. ja teeb sellega wälja ligi 30 protsendi töötute üldarwust. Üheski teises riigis ei näe meie sarnast suurt tööta põllutööliste protsenti. Saksamaal, kus tööpuudus on iseäranis suur, näeme ainult 4 protsendi töötutest põllutöölisi.

Ehk küll suweks harilikult tööpuudus palju wäheneb, kuid siiski on ta praegu weel kõigil pool wäga teraw. Weel hiljuti kuulsime, kuidas Inglise alamkojas wanameelsed tahtsid walitsust sellepärast kukutada, et ta ei ole tööpuuduse wastu wõilemiseks küllal mõjuwaid abinõusid tarwitusele wõtnud.

Tawaliseks nähtuseks on, et suwel tööpuudus palju wäheneb. Nüüd on aga mõned majandusteadlased awaldanud arwamist, et eelolewal suwel ei ole nõnda suurt tööpuuduse alanemist loota, nagu see on waremate aastatel olnud.

Wärsked
kirjutusmasina lindid ja söepaber
„Postimehe“ raamatukauplus
Tartus, Suurturg nr. 16.

„Weronika“ seep on kõige parem!!

Indial uus asekuningas.

Lord Willingdon andis ametiwande.

Londonist, 20. aprillil. India uus asekuningas lord Willingdon andis Bombay ülikooli aulas laupäewal oma ametiwande. 31 kahuri pauku teatasid, et uus asekuningas on oma ametikohuste täitmisele asumud.

Lõhe Läti kirjanikkude peres.

Rahwustundega kirjanikud ja ajakirjanikud asutawad uue seltsi.

Riiast, 21. aprillil. Pühapäewal peeti ära Läti kirjanikkude ja ajakirjanikkude kutseühisuse aasta-peakoosolek, millest wõttis osa 107 liiget. Koosolekul tehti asjalikku tööd peaaegu lõpuni, kuid siis puhkes tüli. Kirjanik Tifentals-Dsilleja esitas wastuwõtmiseks resolutsiooni, milles küneldakse surweabinõudest ajakirjanduse ja pahempoolse kirjanduse wastu. Nimetatud resolutsioon wõeti wastu 23 häälega 19 hääle wastu. Pärast seda, kui resolutsioon oli wastu wõetud, esitas üks osa rahwuslikke kirjanikke ja ajakirjanikke protesti ja teatas lahkumisest kirjanikkude ja ajakirjanikkude seltsist. Lahkumise teadaandele kirjutas alla üle 20 isiku, eesotsas prof. Fr. Balodise, prof. E. Blese, dr. Bihlmanise ja teistega. Lahkujad teatawad, et nad ei saa üksköikselt pealt waadata, kuidas pahempoolsete waadetega isikud katsuwad kirjanikkude ja ajakirjanikkude seltsis wõimu oma kätte haarata.

Täiendawalt teatatakse, et lahkunud liikmed on juba asunud uue rahwusliku kirjanikkude ja ajakirjanikkude seltsi põhikirja koostamisele.

Raskused merelepingu täiendamisel.

Murelik seisukord Londoni läbirääkimistel.

Londonist, 21. aprillil. (Trj.) Prantsuse, Itaalia ja Inglise eksperdid astusid Londonis uuesti kokku, et püüda koostada lõpuwormelit Itaalia-Prantsuse kokkuleppe kohta merejõudude asjus. Seisukorda loetakse raunis raskeks, kuigi Henderson alamkojas seletas, et on häid wäljawaateid kokkuleppeks. Raskusest annab tunnistust ka Inglise admiraliteedi esimese lordi Alexanderi kõne, milles ta rõhutas, et Inglismaa on oma merewäe 1914. aastast saadik juba poole wõrra wähendanud ja ei wõi sellel teel enam kaugemale minna, kui teised riigid samuti ei talita. Sellepärast ei oletwat õigustatud mõne riigi nõudmine, et Inglismaa uute järeleandmistega wõimaldaks teiste riikide wahel kokkulepet.

Ultimaatum Madeira „ajutisele walitsusele“.

Rewolutsiooniliikumine Portugaalias wariseb kokku.

Lissabonist, 21. apr. (Trj.) Portugaalia walitsuse poolt Madeira saare piirkonna wetesse saadetud karistusekspeditsiooni juht saatis Madeira rewolutsionääridele ultimaatumi, et nad ottekohe alla annaks, ähwardades saare pommitamisele asuda, kui mässajad sõjariistu wabatahtlikult käest ei anna.

Rewolutsionääride ajutine walitsus ei ole ultimaatumile weel wastust annud. Seisukord Madeiral on aga muutunud wäga terawaks. Blokaadi tõttu on juba toiduainetest tunduw puudus. Portugaalia sõjalaewad on Madeira sadamad tihedalt blokeerinud ja üksi wõõras laew ei pääse blokaadist läbi.

Leiab kinnitust, et mõs Asoori saartel on lõplikult sumbutatud.

Seisukord Portugaalia sisemaal on muutunud rahulikumaks. Walitsus on ajalehtedele annud luba tuua teateid walitsuswägede strateegilistesse tesklohtadesse. Nüüd saab teatawaks, et pärast Madeira ja Asoori rahutusi oli pealinna Lissaboni toodud palju sõjawägesid ja samuti, et walitsusele usalduswäärseid wägesid on peale Lissaboni koondatud ka prowintsilinnadesse — Encontramentosse, Tancosesse, Barreirosse, Coimbrasse, Leiriasse ja Queluzi.

Portugaalia walitsus awaldas teadaande, et ta on mässajate poole hoidmise pärast ametist tagandanud Funchali kolledshi professorid Flavio Albuquerque ja Jose Varela.

Terwishoiu ülesandeist.

Königsbergi professori J. Bürgersi loeng ülikooli aulas.

Königsbergi ülikooli prof. J. Bürgersi loeng Tartu ülikooli aulas 20. skp. „Rahwuslised ja rahwuswahelised terwishoiu ülesanded“ oli suure kuulajaskonna kokku tõmmanud. Toome wäga laiaulatuslist ainet käsitlewast ettekandest tähtsamad momendid.

Kui wanasti antiikajal Greekas noorsoo waimlise ja kehalise arenemise eest hoolitsesid „gümnastonides“, siis jäi pärastpoole kehaline kaswatus ja üldse terwishoidline külg hooletusse. Alles 17. sajandil ilmub Ramazzinilt ja 18. sajandil P. Franklt terwishoidu käsitawad tähtsad tööd.

Minewa sajandi teisel poolel pandi moodsale terwishoiule alus: prantslane Louis Pasheur ja saslane Robert Koch oma ülitähtsate leidudega läärimis-, mädanemis- ja haiguste tekitajate uurimise alal andsid wõimaluse tagajärjekalt nakkushaiguste wastu wõitlema hakata. Pettenkofer hakkas uurima ümbruskonna — õhu, ilmastiku, korteri jne. mõju inimesesse. Rahwuslikest terwishoiu ülesandeist oleks nimetada: 1. Asulate — linnade, alewite, alewikkude — ja elumajade terwendamine, milleks on waja kõiksuguste jäänuste, mustuse ja reowee eemaldamine ja kahjutuks tegemine; hea ja puhta joogiwee muretsemine ja teiste heakorra nõuete täitmine. 2. Hea toidu muretsemine, toitainete järelwalwe korraldamine. Tähtsamaist toitaineist ses suhtes wõiks nimetada piima, mille headust ja tarwitamist wõib hea korralduse, puhtuse nõuete täitmise ja järelwalwe abil suurelt tõsta, nagu Ameerika eeskuju näitab.

3) Imikute, wäikelaste ja koolilaste eest hoolekanne ja nendele kardetawate nakkushaiguste wastu wõitluse abil nende suremuse wähendamine. Sündimus on Euroopas kohutawalt langenud. 4) Tiisikuse- ja 5) suguhaiguste wastu wõitlemine. 6) Alkoholismi hädaohu wähendamine. 7) Haigete ja wigaste — pimedate, tummade, kurttummade, töötõimetute eest hoolekanne. Kehaliselt wigaseid peab wastawa eriõpetuse abil nii kaugele wiima, et nad omale elu ülespidamist teenida suudaks. 8) Järeltulewa põlwe eest hoolitsemine ehk n. n. tõuterwishoid (Eugenika) selleks on waja näit. asutada abiellumisnõuandlaid asotsiaalsete isikute sigimise wähendamine. 9) Kutseterwishoiu wäljaarendamine: töörumide, masinate, tööriistade korrashoid, tööliste kaswatamise nõuete tähelepanemisele ja täitmisele õnnetute juhuste ärahoidmise alal. 10) Terwishoiuliste teadmiste letwitamine rahwa seas koolide, loengute, näituste, muuseumide ja kirjanduse kaudu.

Terwishoiu rahwuswahelisest ülesanneteest tõstis referent esile, näit. tähtsate nakkushaiguste — nagu koolera, katk, tähniline soetõbi — teatamist ja üldiste abinõude tarwitamisele wõtmist, rahwuswaheliste instituutide asutamist eriteadlaste arstide ettewalmistamiseks jne. Kiitwalt mainis prof. Bürgers ka rahwasteliidu ja tema osakondade, eriti terwishoiu osakonna tegewust ülemaailmlises wõitluses nakkushaiguste wastu, näit. malaaria (halltõwe), kollase palawiku j. t.

Prof. Bürgers juhtis ka tähelepanu kohutawale sündimuse langusele paljudes riikides wiimasel ajal, mis eesõigust tahtelisele hoidumisele laste saamisest süüks panna tuleb — materialism on idealismi wälja tõrjunud. Üldse on paljudes kultuurriikides inimeste keskmine elupikkus jõudsasti kaswanud, näit. Inglismaal üle 50 a. tõusnud, nii et loota on, et ta juba Piiblis nimetatud 70 a. tõuseb.

Elwa Majaomanikkude Pank likwideeritud.

19. skp. otsustas peakoosolek Majaomanikkude Panka likwideerida, olgugi et pank uue juhatuse agaral tegewusel edusamme tegi ja tähtajalised hoiusummad 10-kordseks tõusid, oli pangale pearaskuseks 1927. a. panga asjaajaja Folkeri äraraisatud summa, mis nüüd ühes protsentiidega üle 3000 kr. wälja tegi. Peakoosolek seda summat omakanda ei wõtnud, waid otsustas panka likwideerida, esialgul see summa liikmete rahast taguda ja endiselt juhatuselt sisse nõuda, kuna hooletu e läbi raiskamine sündis. Peale selle otjustati end. juhatust hooletu asjaajamise eest kohtulikule wastutusele wõtta.

Haridus- ja sotsiaalministeeriumi väljaandel ilmus trükist uus raamat: ANNI VARMA
ÕMBLUSTÖÖDE TEHNIKA I
Pesutööde käsiraamat. Hind 7 krooni.
Pealadu: A. Keisermani raamatukaupl. Tallinnas, Kinga tn. 6/8.
ja peale selle üksikult saadaw! Tallinna Naiskutsekoolis — Tui tän.

Üksindus.

Üksinduse wõitmatu kurdus lõpuks iklagi mulkus mu oma alla. Ma kuskil ei käi, waikin mitu head kuud. Waikin, mõtlen ja... kuulan. Mida siis kuulan? Noh — sulekrõbinat, ei tea kelle ja ei tea mispuhulist naerulaginat trepil, uste awamist ja sulgemist. Ja weel... enam midagi.

Olen rahutu. Näib, nagu wõiks mind rahustada ainuski sõna, ent ei — kust, kellelt? Maailm on hullusseni tühi koht. Wõib olla siin samas linnas on keegi, kes sarnleb mulle ja kes on sama õnnelesknе kui mina. Ent ega me ealeski üksteist leia. Nii siis: üksi. Enesega. Wana ja kiiw nali.

Lermontow ütleb, et iga inimese hing, pange tähele: iga inimese, olewat huwitawam igast romaanist ja igast ajaloo sündmusest. Wõib olla... Aga selle hinge peegeldus, ta eluline projektsioon ajas — see on teine asi.

Kinnominekuks puudub raha, nii ei jää muud, kui teen mõne „lehe tuulde“ wõi uhkema nimega seda, mida Montaigne on nii õnnelikult ristinud „katseks“ — esseeks. (Tuglas oma eestilises tagasihoidlikuses tarwitab selle sõna „monograafia“ asemel).

Mul pole küll ei Tuglase tiuksneandi, ega prantslase derwe'i, ta stilikergus. Kuid olen täpsalt sama suurus kui Montaigne, sest olen inimene. Kui meid mõõta selliskonna ja traditsiooni poolt wälmitud wõärtuspuruga, siis ma ei ole ta kõrwal midagi, nii umbes eraõrralane üliõpilane korralise professori kõrwal. Aga „aegade kuristiku“ wõi „igawiku“ hõnguse eest oleme wõrdsed. Ja, hästi ning suure tarkusega ütles Pascal: „roseau pensant“.

„Inimene on kui rohi, ta päewad on kui põllulilled. Nit närtsiwad ka nad,“ laulab juudi kuningas ja mõttetark psalmides. Ent ta weel ei ütle seda, mida taipas Pascal: kogu igawikule, kogu aegade ja kõnnuse kuristikule inimene wõib wastu seada oma hinge, oma tundmuse, oma rahutu teadmuse. Kuristik aina uselab teda ja ei usa, et ta on kuristik, kuid see näkwide lerake mõtisklеb tõst kuristikust, haarab teda ümber ja paneb talle wastu.

Kummaline waikus. Äpris kummaline suurlinna jaoks. Õõ lähenes, wajutas oma käkiläki linna kõrwadele ja linn waibus selle all. Tänawail ei lihku ega kahku. Ma nagu oleksin mähitud watisse. Waikuse ja tõelise jaheduse külma watisse. Ennäe, käedki on sinised. Nagu laibal. Uh! Sellised mõtted ei soojenda. Kirjutan edasi, waheset ajud sulawad weldi. Waat, millisesse üksindusse on saatus mu lükanud! Aina taga on õine poolpimedus. Laual petrooleumilamp — filmarikkumise masin. Hõi, kultuur! Euroopas igas karukoopaski olewat elekter. Ja, too on Euroopas...

Ja, ei kuradikki Teie siin oma 20. sajandi kultuurist ei leia. Ja pealegi põhk ta järele! Wõi täpsamini: kurat ja seitse nõida ning miljon hõimurahwaste kuradi sõnonüüme (Piiha Looritz, tule appi — Sa ju wist kogud seda bagaashi) talle, tele kultuurile! Sa, lugeja-lapsuke (kas pole oiwaline nimetus lugeja jaoks?) muidugi ei usu ei mu juttu, ega mu üksindusunnet: see ju Su ainus amet ja asi, mida Sa suudad — mitteuskuda. Aga jäta korraks see kahtlustamine, wäga lugupeetud ja kõigitt suurepärane lugeja. Parem püüa kujutella, kuis on niisugune üksindus. Toon Sulle eesti wärsigi. Mis, Sa põhimõtteliselt ei loe moodsaid eesti wärsse? Ei tee wiga, harjuta, küll lõpuks läheb.

Maet olen oma kambri hauda,
Liig walgustet mu sarkofaag,
Suur ptinlik süda pand on rauda,
Ei kaswa kinni elu haaw.

Nii igawesti üks ja üksi —
See nagu aastaid kestew wälk,
Wuu külge seot wili küps
Ja nagu Tantalusе nälg.

Waat, Guy de Maupassant mõistis hästi seda tunnet ja wäljendas oma „Solitude'is“. Hullumeelne ning tore asi! Aga täna ma kõnelen siiski mitte kui tema. Maupassant pajatab igawesest wõimatusest millegagi ühte sulada, hoolimata alalisest tahtest ennast kellelegi wäljendada. Aga mina täna kõnelen päris reaalsest pidewast üksindusest.

Kui lihtne ja hea oli see wanasti — elasid jumalad, jumal wõi waimud. Nüüd aga on inimesed nad tapnud. Ja mis on jäänud? Dissertatsioonid liiwlaste usundist, James'i „Usulise elamuse mõtiskelusest“. Ka muistend on surnud, ainult rahwaluule õppetooli jüngrid elawad wist weel. Jmet ei ole enam. Isegi naised ei usu enam imesse. Katsuge weel, et u'k täna liigutaks mägesid!

Ma sageli astun sisse katedraalidesse — neid on siin nii ilusaid, et isegi kuulus ukraina filminäitejuht-kommunist wõttis siin olles auto ja kihuias kirikust kirikusse ja aina sosistas: „tshort, dobre!“

Nii siis, waatan sageli kirikusse, üksköik, kas katoliku wõi protestandi. Ja pean ütlema: ei woola enam werd neis lubjastunud wanus wereloontes! Külmalt tõusewad taewasse teravad noolelised piidad ja arkaadid. Sees on waikne ja tühi. Hingetud sõnad ja oreli ametitalitus ja hädised kujukesed, suure mõtte surnumatjad. Kus on rahwaliikumised usu nimel, kus on usu rüütlid, Balduinid ja Tankredid, Bernardid ja Amien'i Peetrused nende „inimpuruga“? Ja, nüüd on Jazz.

See ring on sulgunud. Juba Spinoza alustas, siis tuli Rousseau, Hegel tagus dialektika taparitsta ja Nietzsche, wehkides oma wajaraga („Wie man mit dem Hammer philosophiert“) lõi küll ka omal pea puruks, ent punkti pani põhjaliku.

Aga, kas mõistate üldse, millest kõnelen? Walesti muidugi mõistate, muidugi mõista. Noh, olgu, juba waikin jälle.

Üksi, äpris üksi... „Igawesti üks ja üksi“. Hüwa, olen harjunud. Aga waadake, see

...See, mis jäänud inimliku,
See wäike, hellalt hoitud jäät,
On kuldselt kuum ja ellu tikub
Kui ema sülle lapse pää.

Kuid kuhu sa ikka tikud, olles üksi?! Waheset pugeda une pimedasse kotti. Lamp targutab ja tuli hüpleb. Kui arusaadaw on mul Ella Ilbaki „Leek“! Selles on mingi warjatud mõte, et „leek“ — lugedes tagurpidi, annab „keel“. Ja lõuletajad teawad sellest suguluseest ning õigusega kõnelewadki leegi keelest. Sees on õigust. Waat, kuis ta õrritab, too leegi keel. Oota sa! Fff!... Kustus.

Woodi on kõlm, lame ja liiga lai minu jaoks...

Ka see on tükike reaalsest üksindusest. Kas mõistate, lugeja? Ja, seda te mõistate.

Tean, head ööd.

Praaha. Ülo.

„Goethe lääne-ida wahelisest läkitusest“.

Prof. J. Nadleri loeng täna ülikooli aulas.

Königsbergi ülikooli professorite külaskäiguloengute reas kõneleb Josef Nadler täna wiimasena ülikooli aulas kell 7 õhtul teemale: „Goethes westöstliche Sendung“. See loeng tohiks huwitada meie laialtsematki sakslaste seltsi oskawat üldsust.

Prof. J. Nadler on saksa tänapäewases kirjandusuurimises omandanud teatawasti silmapaistwa koha. Kirjanduslikest kõsimustest huwitatud ülikooliringidele on ta meilgi hästi tuttawaks nimeks. Aasta tahe eest oli Tartusse kutsutud loenguptdajaks siinse saksa kulturnõukogu poolt. Siis oli tema awaratpilguliſt ja hoogsat ettekannet korraks juba juhus kuulda ka ühes eesti ülikooli juurde kuuluwas akadeemilises ühingus.

Prof. Nadler on n. n. kirjandusgeograafilise meetodi arendajaks ja rakendajaks. Rõõbiti saksa kirjanduse ajaprobleemidega paneb ta waatlustwiis eriliſt rõhku ruumiprobleemidele ja seda suhtes saksa mõtmesuguste hõimutüüpide kujunemise, iseärasuste ja wastastikmõjudega. Sellepärast kannab ta peateoski nimetust „Literaturgeschichte der deutschen Stämme und Landschaften“ (ilmunud 1923—1928 neljas köites). See on kõige laiaulatuslikumas ruumilises läbilõikes antud saksa kirjandusajalugu, mis olemas.

Ühelt poolt konkretiseerib see eri tõupäraste ja regionaalsete tunnuste järele saksa kirjanduse üldmõistet, teiselt poolt küündib see kaugele üle riigisaksluse piiride. Saksa ajaloolise kolonisatsiooni rajamaid ülaidas riiwates käsitleb Nadleri mainitud peateos ülmelalt ja asjalikult ka balti saksa kirjandust. Eesti lugejat puudutab ta sümpaatselt oma sõbralikude pilguheitmistega Läänemere wäiksemategi põhinahwaste wisale kultuursele osasaamisele ja iseolemisele.

See lühelõdase kasutu, aga suure tõõjõuga. Königsbergi kirjandusprofessor on ise pärit saksa keeleala lõunarajalt. Ta on sündinud Neudörflis Böömimaal 1884. a. Pärast ülikooliõpinguid Wiinis on ta kaksteistkümmend aastat olnud professoriks Freiburgi ülikoolis Schweitsis. Alles 1925. a. on ta siirdunud Königsbergi ülikooli, kus teda on haaranud saksa diakultuuri õitsengu ja wariseмise probleemid.

Niiwõrt kui prof. Nadleri tänasest loengust ette teada, katsatseb ta walgustada neid wähem tähelepandud äratusi, mis Goethe oli saanud saksa idahorisonti kuulutwalt kirjanikelt Hamannilt ja Herderilt. Selle juures leiab käsitlust ühtlasi Goethe ülerahwuslikude huwide astmewaheldus ja idapoolne suunatõõte.

Sissepääs loengule kõikidele waba. S.

Vihmavarje ja jalutuskeppe
üksikult ja jällemüüjatele soovitab
K.-m. JOHANN ROOSIPUU
Tartus, Suurturg 14, tel. 85,
Narvas, Suur tän. 24, tel. 51.

Ringi ümber kodumaa.

Naiskodukaitse pidustused Võrus. Võrumaa naiskodukaitse ringkondade esitajad olid pühapäeval Võrus koos. Otsustati eeloleval suvel Võrus, teiste maakondade eeskujul korraldada maakondlik kodukaitse päev. See oleks kas juuni lõpul või juuli alul. Kamas olekšid mitmesugused pead, kontsert, õned, rahvatantsud, üldkoosolek jne.

Võru linna maleväkand asub laskeliiru korraldamisele. Pühapäevasel aastakoosolekul suurendati selleks otstarbeks kulude summat 150 kr. võrra. Nimelt ehitatakse laskeplatsile moodsad varjendid jablindaažid. Samuti suurendatakse kunstlikult kuulipildujate walli, et ära hoida õnnetusjuhusid, mis praeguse olukorra juures võimatud pole.

Võru maavolikogu koosolekul kestsid eelarvelahingud 10 tundi. 10 tundi istusid volinikud koos, kuid ei muutnud maavalitsuse poolt koostatud ja esitatud eelarvet sisuliselt peaaegu sugugi. Eelarve võeti wastu tasakaalus 580.845 kr. Summasid eelmise majandusaasta eelarvega wõrreldes, on nähtu, et kulusid on püütud kokku tõmmata nii palju kui see võimalik. Kui harilikult meie suuremate omawalitsusasutiste eelarve waidlused, huvitawaks kõnelejaks on olnud, siis ilmus see Võru maavolikogus wastupidi. Waidlused ei sisaldanud midagi erilist, olid asjatud ja kentsakad enesewaheldamised ja omaõiendused.

Võru seminari waremeil. Nagu teada, läks seminari peahoone linna algkoolidele, kuna kahekordses puust õrwalhoones asub Võru tööstuskool. Enne kihab mõlemates majades nagu seminari päevilgi, ka samad elektritreipink ja kreissaag wingumad woolu andes endist wiisi, kuid üldine wäline kord ja puhtus jääb seminariaegsest maha.

ü. E. R. ü. Suislepas. Juba mitmendat aastat töötab üÜü Suislepa ajakond energiliselt, korraldades omawahelisi wõistlusi, koosolekuid ning pidusid. Käesolewa aasta kawatsustest wõiks märkida kohaliku „Linnamäe" kaunistamist, ning sinna spordiplatsi ajutamist. Tahetakse koostada ka orkestrit ning laulukoori. 8. mail korraldab eelpoolnimetatud ajakond koos teiste organisatsioonidega jüriöö aktuse ning rongikäigu Wana-Suislepa wallamajast endisele „Kaime" matusekohta.

Suislepa Põllupidajate ühispank muutis nime. Suislepa rahaasutus, Põllupidajate ühispank muutis hiljuti oma nime, kelmise sõna wäljajätmisega — Suislepa ühispangaks.

Rõpinas on Tartu ja Tallinna ringhäälingud selgelt ja puhtalt kuuldawad nii lampaparaatides kui lihtsas detektoris. Selle tõttu on wiimasel ajal raadiokuulajate arw mitmekordseks kasvanud.

Räpina aianduse arendama. Hiljuti pidas Räpina Põllumeeste Seltsi aianduseosakond oma esimest koosolekut, kus otsustati ühiselt aianduse olukorda parandada. Juhatusse waliti jsk. agr. J. Mitsland, G. Walge ja H. Heering. Esimese sammuna otsustati oma liikmeile ühiselt tellida wäärtuslik ja sordikindel aia- ja juurwilja seeme. Samuti tellitakse marjapõõsaid ja õunapuid — et oleks asjatundlik walik ja kindlustus. Edasi on kawatsus aianduseosakonnal aiapritsi muretseda ja sellega liikmete wiljapuude kahjurite wastu wõitlemisel abiks tulla.

Räpinas heinad hinnas. Talwe jooksul on juba mitmel pool loomajõõda tagawarad lõpule jõudmas. Eriti heinte poolest kipub kitsikus tulema ja neid on wäga napilt saada, kuigi ristiheina 10 kilost maksatakse juba üle 100 sendi ja ka teiste heinaliikide hinnad tõusewad kaunis kiirelt.

Räpina maarutaudi kahtlane. Räpina wald on tunnistatud kuni 8. juunini marutaudi kahtlaseks Naadama küläs ilmsiks tulnud juhuse tõttu. Laudikahtlase piirkonna alla käiwad ka naaberwallad arwates 15 kilomeetrilise raadiusega Naadama külast.

Rahwarikas Seakaswatajate päew Laiusel.

19. apr. peeti Eesti Seakl. Seltsi ja Laiuse piimaühingu ühisel korraldusel Laiusel seakaswatajate päewa. Neljatunnilises sisukas kõnes selgitas Kuremaa seakaswatuse katsejaama juhataja loomaarst L. Woltri mi peekoniisigade kaswatuse tähtsust praeguses põdewas põllumajanduses, seatõugude parandamise wajalikkust ja wiise, tähtsamaid sigade haigusi, peekoni wigu, demonstreeris eeskujulikku sõnnikuhunda seakuna, kodust hekslimajinat ning lõpuks näitas tegelikult otstarbekohast ja odawat sigade sõõtmist lawa äärele ülesseatud „seapuhwetis". Kõnet ja demonstratsioone jälgis suur rahwahulk suure huwiga. Kuulaja.

Opetaja ostis algkoolile maja.

Kaarepere mõisas asuwal sakslaste algkoolil puudusid senini kohased kooliruumid, kuna tuli läbi ajada mõisas leiduwate kirsaste ruumidega. Nüüd laheneb asi lihtsalt: üks sama algk. õpetajatest ostis neil päewil lähedal oleva Wisusti mõisa härrastemaja senisest pidajalt asunik Korjuselt ära, maksteg sellest üle miljoni sendi. Peale hädawajaliku remondi wõib kool juba sügisel mutesse ruumidesse kolida. Mitu aastat kawatses juba Tartu maawalitsus koolipõrgu täiendamisel sinna 4 kl. algk. awada, nüüd on aga sellest kawast kriips läbi. Kohapeal aga ei tuntagi selle järele tarwidust, kuna praegune Kaarepere 6-kl. algk. suudab maakauguselt lapsewanemaid rahuldada, omades head internaadi ruumid.

Räpina talioraste seisukord keskmine.

Lume alt tuknud orased on keskmiselt talwitunud, kui kewadine ilmastik neid ei laosta, siis wõib iga maapidaja rahul olla. Samuti on terwed ristiku taimed ja katawad õige ühtlaselt pinna. Liigwett pole senini kuskil olnud.

Wändra ühispanga koosolek.

Pühapäeval peeti Wändra ühispanga aastakoosolekut. Koosolek kuulutati kinniseks, ja koosoleku juhatajaks waliti liige, kes pangaga ligi ½-miljonilise summa peale protsessib.

Aruande juures kõneldi juhatuse ja nõukogu meestega, kes olewat üle lubatud krediidi laene andnud.

Peri wallasekretäri, wallawanema ja abide

palgawähenduse küsimus lükati edasi, sest selle esindaja wolimees ei olnud ise koosolekule ilmunud. — Mõnel wallawaesel kärbitti toetusraha. Kõrtsellidu puhkpillide murtsemiseks otsustati lubada 30 krooni. Karskuse toetus jäeti juba wanem ära.

Seni muretses Peri wald

alaliselt koolidele kaswuid, nüüd aga ostetti suurem osa jaolt haawa- ja osalt kuuse-männi segapuid, mis on odawamad. — Kättesaadetud teade järgi on jõikumaks meestele 8 kr. 50 senti ja naistele 4 krooni, seega kummalegi poole krooni wõrra tõstetud, nimelt Partsi algkooli uue asukoha remondi tõttu. Remondi eelarwena ette nähtud 150.000 senti.

Urwaste saab uue koolimaja.

Urwastes hakatakse, niipea kui maapind taheneb, uut koolimaja ehitama, milleks ka eeltööd käimas ja materjal kohal. Et möödunud suwel siiidatud piksest, põles Urwaste koolimaja maani maha, siis asub walla 6-kl. algkool praegu üüriruumes Urwaste mõisas, mille tõttu tahetakse koolimaja walmis sügiseks koolitöö alusks. Hoone püstitatakse puust wastawa ajakohase kawa järgi 6-kl. algkooli jaoks. Ejialgsete kalkulatsioonide järgi läheks maja maksma 2.600.000 senti, millest wallal 1.600.000 olemas, kuna 1.000.000 senti tahetakse laenuks riigilt.

Pootsi pühapäewakool algas tegewust.

18. skp. algas Pootsi kõrgema algkooli ruumes tegewust pikemaajaline kursus-pühapäewakool prl. Eriksoni juhatusel. Loengutega esinewad kohaliku kõrgema algkooli õppejõud ning mõned tegelased wäljaspool koole.

Põrsa hinnad odawad.

Suuremaid põrsalaatu kewade hooajal peetakse Lihulas. Laadad on harilikult pühapäeviti, ning sinna woolab rahwast kokku põrsaid ostma kaugelt ja läedalt. Eelmistel aastatel saadi seapõrsastest head hinda, kuid sel aastal on hinnad kohutawalt langenud. Nii müüdi wiimasel Lihula põrsalaadal põrsaid 3—4 krooni tükk, kuid ostjaid oli siiski wähe. Selle wastu l. aastal maksis põrsas 10—30 krooni.

Tööliste ärew koosolek Sindis.

Pühapäeval pidasid Sindi wabriku-töölised koosolekut, kus päewakõrrimusi õige eredatés wärwides käsitati. Süüdistati tööliste wanemaid, et need on lubanud osa töölistega halwasti ümber käia jne. Ärew meeleolu on tingitud sellest, et wabrik wallandas osa töölisi töölt, jätees wallandatutel wõimaluse kuu kestel kajutada elutuumiks wabrikukortereid.

Sinti tahetakse asutada kalakaswatus.

Sindi kaluriselts „Jõgi" kawatseb ehitada Sinti kalakaswatusmaja kalamainude weetelaskmiseks Sindi paisu alla. Wabriku walitsuse toetusel saaks algus tehtud juba käesolewal ehk tulewal aastal.

Tartu teated.

14. Põhjamaade karskuskongress.

Peetakse Helsingis 25.—29. juulil s. a.

Stokholmis 1928. a. peetud 13. põhjamaade kongress otsustas, et järgmine kongress peetakse 1931. a. Helsingis. Wastawalt sellele ongi Soome karskusorganisatsioonid asunud ettewalmistusi tegema 14. põhjamaade karskuskongressi korraldamiseks, mis peetakse 25.—29. juulil s. a.

Ühenduses kongressiga awatakse ka Helsingi surnuaial tuntud soome karskustegelaste Alli Trygg-Helenius ja Matti Helenius-Seppälä hauasammas.

Kongressi kutsed on saadetud kõigile Rootsi, Norra, Taani, Islandi, Eesti ja Läti karskusorganisatsioonidele ja tegelastele.

Jää ähwardas pontoonsilla ära wiia.

Esmaspäeval pandi jõele juba pontoonsild peale, kuna jõgi on kõuemat aega jäätaba ja ka ülemjooksult ei olnud suuri jäätükke wiimastel päewadel enam ilmunud.

Kuid niipea kui sild peale sai, oli ka jää kohal ja ähwardas silla enesega Peipsi poole wiia. Nii tuli sild uuesti koost ära wõtta.

Linn wahetab riigiga hooneid.

Aja kestel on kujunenud niisugune olukord, et linnawalitsuse kasutada on mitmed riigile kuuluwad majad (peamiselt koolimajade kujul), kuna samal ajal on hulk linnamaju riigiasutuste kasutada. Näiteks Lembitu kasarmud. Ja kuna majaomanik oma maja peab korras hoidma, siis peab linn tegema riigiasutuste kasutada olewates majades remonti, kuna riik peab seda tegema linna kasutada olewates majades. See on ebanormaalne seisukord. Linnawalitsus on nii ühed kui teised hooned hinnanud ja esitanud riigiwalitsusele ettepaneku neid hooneid sarnaselt wahetada nagu nad praegu kummagi poolel on kasutamisel. Seejuures tuleks riigil maksa linnale juure 80895 kr., mille wõrra on linna hooned, mis riigi omanduseks saawad, kallimad.

Tartu linnawolikogu

järjekorraline koosolek peetakse tulewal esmaspäeval kell 6 p. l. raekojas.

Uus arst hakkawate haiguste haiglas.

Linna hakkawate haiguste haiglasse waliti arstiks dr. E. Steinberg. Kandidaate oli sellele kohale neli.

Ernst Oberleitner surnud.

Teisipäewa hommikul kell 10 suri Tartus laialt tuntud endise suurema rätsepaäri omanik Ernst Oberleitner 77 aasta wanuses.

Kadunu oli üle 50 aasta tegew Tartu wabatahtlikus tuletõrjes. Wiimased aastad piihendas ta täielikult tuletõrjele, olles seal pikemat aega ülemwarahoidja. Tuletõrje on tema pika püsiwat töod hinnanud rohkete aumärkideaa ja auliikmeks walimisega.

H. Treffneri gümn. wilistlased walmistuwad kooli 50-a. juubeliks.

H. Treffneri gümn. wilistlaskogu pidas esmaspäewa õhtul oma üldkoosolekut, millest wõttis osa umbes poolsada wilistlast, nii wanemast kui nooremast generatsioonist.

Wilistlaskogu juhatuse möödunud aasta tegewus on keerelnud peamiselt eeltöödе tegemises kooli 50-aastase kestwuse juubeliks, milline tähtpäew saabub 1934. aastal. Selleks on kogutud kooli ajaloosse puutuwaid materjale, pildistatud majad, kus kool kunagi ulualust leidnud jne.

Juubeli puhuks antakse wälja album, mille koostajaks walis koosolek wilistlased: Fr. Tuglas, Ferd. Karlson, Arno Raag, Karl Michelson ja Ferd. Huik.

Juubeli puhuks tahetakse püstitada ka kooli asutajale H. Treffnerile mälestusmärk. Mil kombel ja kuhu, see küsimus jäi lahtiseks. Mälestusmärgi küsimuse lähemaks selgituseks waliti komisjon, kuhu kuuluwad: K. Luik, O. Rütli, Ed. Ahas, E. Mutso.

Kõne all oli ka linna kooliwalitsuse ettepanek, anda kool awalikuks kooliks linna keskkoolide wõrku. Wilistlaskogu ühines pedagoogika nõukogu ja ülewalpidamise seltsi seisukohaga, et kool jäägu endiselt erakooliks.

Wilistlaskogu juhatusse waliti: rektor J. Köpp, prof. E. Waldes, dir. K. Treffner, J. Liibus, Karl Michelson ja E. Siil.

Pen-klubi erakorraline peakoosolek.

Nagu kõik mäletawad, tahtis Pen-klubi Bernhard Kindet oma liikmete hulgast wäljaheita, sest ründa meie tähtsamaid kirjanikke, Wilde, Metsamurgaga ja Tammsaarega eesotsas, ei taha Lindega ühes klubis koos töötada. Kuid Linde häältetas otsustawal koosolekul ise enese klubisse sisse, kuna ta hääl oli otsustaw. Selle järele lahkus klubist weel hulk liikmeid. Peale selle on teada, et paljud just sellepärast hoiduwad Pen klubisse astumast, et selles mängib suurt osa B. Linde. Kuna aga Pen-klubi liikmete arw on nüüd langenud nii alla, et klubi ähwardab kukkuda wälja rahwuswahelisest Pen-klubide liidust, siis tahab Pen-klubi ennast uuesti loguma hakata. Sellepärast on laupäeval, 25. aprillil kutsutud kokku uus erakorraline Pen-klubi peakoosolek Tartusse, kus tahetakse B. Linde põhjusel tekkinud ebasoowitaw olukord lahendada.

Helsingi üliõpilaskonna orkester tuleb Tartu.

Nagu kuuleme, jõuab 4. mail lõuna paiku Tartu Helsingi üliõpilaskonna suur — 60-liikmeline sümfooniaorkester, et anda sama päewa õhtul „Wanemuises" kontsert. Juba õhtul sõidawad wennasrahwa üliõpilaskonna muusikamehed edasi Riiga, kus samuti kontserdiga esinetakse.

Soomlased jõuawad laewaga Tallinna juba warem ja esinewad ka seal kontserdiga, kust siis sõitu jatkawad Tartu. Neil päewal saabub Tartu nende impressaario, et puhtmajandusliku iseloomuga kontsertreisi jaoks ettewalmistusi teha.

Odawamat woolu kammiwabrikule.

Linnawalitsuse ja kammiwabriku „Estico" wahel sõlmitakse nus leping elektrivoolu tarwitamise hinna kohta. Kammiwabrik „Estico" kohustub aasta kestel tarwitama woolu 800.000 kilowatt-tundi, millise hulga juures ja arwestades asjaolu, et wabrik tarwitab woolu pärsval, mil üldine woolutarwitamine wähe, leiab linnawalitsus wõimaliku olewat üksikutel kuudel alandada woolu hinda 6—7 sendini kw-tund, teistel kuudel aga 11 senti kw-tund.

Kammiwabrik „Estico" on Tartus kõige suurem woolutarwitaja. Wabrik töötab 300 töölisega.

Wõitlus liigweega algab.

Kolmapäeval hakkab töötama pärmiwabriku juure ülesseatud elektripump, et tänawale kippuwat wett jõkke tagasi juhtida. Mustawee kanalisatsiooni jõepoolsed luugid on suletud, et hoida ära wee walgumist tänawaile.

Koeramaksu tähtpäew läheneb.

Kodanikkude tähelepanu olgu juhitud sellele, et 1. maiks tuleb tasuda käesoleva aasta koeramaks. Trahwita saab matsu tasuda 15. maini. Peale selle aga nõutakse maks kahekordselt sisse.

Päästearmee pöördub majaomanikkude poole.

Eeloleval suwel mõtleb Päästearmee majade suuremates hoowides koosolekuid pidada ja wõimalikult igas linnajaos igal neljapäewa õhtul.

Mõni majaomanik on juba lahkelt selleks loa annud.

Päästearmee juhataja soowib ühendusse astuda majaomanikkudega, kes lubaksid pidada koosolekuid oma õues.

Teater ja muusika.

Üliõpilaskonna muusikasektsiooni segakoori kontsert.

Üks heliloojа tõõdest koostatud kontserte on wähe, mille tõttu üliõpilaskonna muusikasektsiooni segakoori wainulik kontsert Mendelssohni helitöödest, kus suurema tööna ette kanti Psalm, oli tähelepanu wäärt.

Kontserdi awas koorijuht A. Karafin selgelt ja kohati warjundiskkalt tõlgitsetud Mendelssohni 6. orelisonaadiga. Sisult huwitaw ja pikemaajalist ettewalmistust nõudew Psalm oli ektekandeks hoolikalt wiimistletud. Kuna koosseisult alati muutuw koor ei suuda häälematerjali tõttu olla kõigiti sõnakuulelik, siis tundus kõrgemate, pingukusega laulud nootide juures ning nüansside esitamisel kõlalist kuiwust. Dünaamilised üleminekud ja kontrastid olid ilmekad, harmooniline joon selge, häälegruppide kokkusulawus Psalmi lõpupool üsna tasakaalustatud.

Soolo ettekanded olid rahuldawad. Prl. Patrasson laulis üsna kindlalt, kuna prl Wirthous oli liialt tagasihoidlik-kobaw. Intonatsioon jättis soowida (seda ka kooris). Hra Laanenbek oli rahulikult liikuwais meloodiaosades wõrdlemisi meeldiw.

Orelil toetas koori ja soliste hra Kiris anduwuse ja hoolega. K. L.

„Wanemuises" homme wiimast korda „Kuulsuse hind".

Kahe ameeriklase wäägew sõjanäidend on wäga huwitanud ja meeldinud ka „Wanemuise" ettekandel. Tegemad on pr. M. Türk, hrad E. Türk ja A. Waino peaosades, teistes osades kõik teised „Wanemuise" meesnäitlejad. Põnewat sündmustikku on alati kõik jälgimud hinge kinni pidades.

Pileihinnad 40, 50, 60, 85 ja 110 senti.

M. Tarasi ja prof. A. Lemba

kontsert, mis pidi olema esmaspäeval, 20. aprillil, on laulja haigestumise tõttu edasi lükatud kolmapäewa, 6. mai peale. Lunastatud pääsetähed maksiwad.

Walentine Riiwes

esineb „Wanemuises" esmaspäeval, 27. aprillil oma klaverikontserdiga. Pääsetähtede eelmüük on 23. apr. peale teatri kassas awaud.

Soome laulude kontsert „Wanemuises".

Lauluarmastajaile awaneb 24. aprillil wõimalus üle hulga aja head meeskoori laulu kuulata. Nimelt esineb Tartu Meeslaulu Seltsi meeskoor soome laulude kontserdiga. Solistiks on tuntud Tallinna „Estonia" teatri ooperi tenor Karl Ots.

Eelme Kanni naiskoori

lauluharjutus on kolmap. täpselt kl. ½8 õ. Õpetajate Seltsi ruumes Gildi tän.

Akadeemilise meeskoori lauluharjutus on kolmapäeval täpselt kella 7—½9 õhtul üliõpilasmajas.

Haridusseltsi „Edu" lauluharjutus on kolmap. kell 8 õht. Suurturg 3, 3. kord.

Üliõpilasorkestri järjekorraline harjutus on kolmapäeval kell 9 õhtul üliõpilasmajas. Kaasa wõita kõik ühestwõetud noodid.

Kirikuteated.

Peetri kirik. Kolmapäeval kell 7 õhtul katekismuse jumalateenistus, wiimase palwe sõnad.

Õp. J. Treumann.

Sademeid, udu, soem.

Wesi Emajões kerkis 24 sm ööpäewas.

Kolmapäeval: keskmise kiirusega kagu- ja idatuuli, suuremalt jaolt pilwes, sademeid ja udu. Temperatuur wähe kõrgem.

Ülewaade teisipäevast, 21. aprillil.

Madalröhu ala waldab endiselt Lääne- ja Kesk-Euroopa ning Läänemeremaad. Tema eilne Alpidel asuw keskkoht on kõwenedes liikunud Austriasse ja suundub sealt Poolasse. Ida-Wene kõrgerõhkond on weelgi tugewnenud ja wallutanud Kesk-Wene. Laialdased wihmajajud jatkuwad endiselt kogu Euroopas, peale Lõuna- ja Kagu-Wene. Eestis sadas möödunud ööl 3—8 mm wihma ja püsis üldiselt udune ilm. Temperatuur Kesk-Euroopas, Lätis, Leedus ja Lõuna-Eestis wähe tõusnud, mujal endine. Hommikul oli Eestis 1—7 kraadi sooja. Wee kõrgus Emajões oli täna keskpäeval 209 sm. Seega on wesi 24 tunni kestel tõusnud 24 sm wõrra.

Wastutaw toimetaja Oskar Mänd.
Wäljaandja Eesti Kirjastus-Ühisus „Postimees".
Trükitud „Postimehe" trükikojas, Tartus.

Olelligsete tagavarade tõttu müüakse Luunja mõisas
ristikheinu aasaheinu ja söödapõhku
Lähemaid teateid koha peal ehk E. S. Ühisuse kaupluses — Promenadi tän. nr. 1. Luunja telefon 472, kella 11—1 ja 7—8.

Wäljaüürida
end. Murro juuksefõõstuse ruumid
ühes elu- ja kõrvalruumidega. Ruumid vabanevad 14. mail. Lähemat Rüütli tän. 24. Johannson.

Rasina Hariduse Seltsi juhatus annab wälja wähempakkumise teel Rasina Harid. Seltsi «Koit'i»
seltsimaja ehitustööd.
Wähempakkumine on 26. apr., kell 11 e. l. Rasina vallamajas. Tagatiseks tuleb sisse maksta 10% tööhinnast.
Juhatus.

Tööpakkumised

Karjust ja tüdrukut
tarvis maale. Kaupa tehakse «Piima Ühisuses», hobuseposti jaama hoovis, kella 9—10 h.

Vajatakse tallu
tüdrukut
Kaupa tehakse kolmapäeval, 22. aprillil «Euroopa» hotelli hoovis. Küsida hoovipoisilt, kella 9—10 homm.

Õpilasi
vajab metallitööstus. Tartus, Kastani tän. nr. 105.

Laeva kontrollring vajab karja kontroll
assistenti,
kes ka karja ravitsemise kutse omab. Valimine 26. aprillil s. a. kell 12 päeva Laeva Piimaühisuse ruumes. Isiklik ilmumine tarvilik.
Piimaühisuse juhatus.

Õmbleja vajab
õpilasi.
Herne 6—4.

Vajatakse maale
seppa ja karjust,
naisemehi. Kaupa tehakse Raadi Sahkapuul.

Vajatakse tööoskuse tunnistusega
naisjuukselõikajat.
Teatada slt. «Juukselõikaja» all.

Linna lähedale maale on tarvis
tüdrukut.
Kaupa tegema tulla neljapäeval, 23. skp. kell 9 homm. Kastani t. nr. 157—2.

Varreste
talu
rendile anda Valgjärve vallas, Vanapligastes. Kaupa tehakse Tartus, Tähe tän. 113—1.

Töötsimised

Noor neiu
soovib maale karjaseks. Tartus, Jaama tän. nr. 53—8, keldri korter.

Teenija
vajab kohta majateenijaks. Oskan keskmiselt keeta, teen õmblustööd, soovikorral võin oma korterist käia. Kirjad saata slt. «M. M. M.» all.

Korralik
üksiteenija
soovib kohta. Tunnistused ja soovit. olemas. Lodja t. 4—4.

18-aastane
tütarlaps
palub mingit kohta, kas koduste tööde peale, perenaise abiks ehk laste juure. Kitsas tän. 9—3 (hoovist III korral).

Korralik noor neiu
soovib kohta
kübarategija juure väikse tasu eest ehk ärisse õpilaseks. Teatada slt. «Õpilane» all.

Ostmised

Soovin osta pruugitud
detsimaalkaalu.
Teatada slt. sõna «Kaal» all.

Soovitakse osta vähetarvit.
sõiduautot.
Teatada slt. «Auto» all.

Tunnid

Inglanna
annab tunde
konversatsioon, tõlkeid, foneetika, kaubandus-kirjavahetus jne., rääkida 2—3 ja 7—8. Aia tän. 8—11. E. Shergold.

Kes laenab
2 noorele preilile 300 kr. ärieettevõtteks. Teat. slt. «Lootus»

Korteriotsimised

Otsitakse 3 toalist
korterit
köögiga 15. maiks ehk 1. juuniks. Pakkumised täpse hinnaga slt. «Z. M.» all.

Vaikne perekond (täiskasvanud) vajab 2—5-toalist korralikku
korterit.
Pakkum. slt. «Nr. 100» all.

Korteripakkumised

Kaasüürilisena
leiab korteri naisametnik, äriteenija või vagune kooliõpilane. Klaver tarvitada. Tartus, Tööetuse tän. 2, kort. 4.

Korter
2 tuba ja kõök välja üürida. Tartus, Elisabeti tän. 28—1.

Korter
ära anda, 2 tuba päiksepaistelist, elektrivalgustusega ja ühetoaline. Väike-Viljandi t. nr. 1. Küsida majahoidjalt.

Ühetoaline
korter
ära anda. Tähtvere tän. 72.

Üürile anda
tuba ja kõök.
Küsida Kastani 99—9.

Villa
väljaüürida Elvas, 6-toaline, verandadega. Küsida Tartus, Tõigi tän. 3—4, kella 2—4.

Aakre-Helmil
võtab „POSTIMEHE" tellimisi vastu
K. Kütt.

Laeva vallas
Tõrna talus võtab «POSTIMEHE» tellimisi vastu härra Henn Maser.

Palun
heldeid inimesi üksikut, tööta naisterahvast väikese lapsega viletsast seisukorrast aidata. Lai tän. 25—4, hoovi peal.

Isikut, kes Loomakliiniku juures minu teenija käest omandas
taksikoera
(emase), palun kohe tagasi tuua Aia 10, Tartu. Omandamise eest hoiatan.

Rendile anda
juurviljaaed
Tartus, Turu tän. nr. 59/61. Järele pärida Aleks. t. nr. 72, k. 4, kella 3—5 hra Wilenski juures.

Meerapalus
võtab „Postimehe" ja „Maamehe" tellimisi ja kuulutusi vastu
hra A. Lill.

Elwas
võtab „Postimehe" ja „Maamehe" tellimisi ja kuulutusi vastu ja müüb üksikuid numbreid
B. ORLO, Kesk tän. 34.

Oma armast lugupeetud jaoskonna au-ülemat

Ernst Oberleitner'i

leinab sügavas kurbuses

T. V. T. Ronijate jaoskond.

---

21. aprillil uinus jäädavalt minu armas abikaasa ja meie hea isa

HENDRIK LUUKAS

Matmine 24. aprillil Tartu Peetri surnuaiale kell 3 peale lõunat.

Leinajad abikaasa, tütar ja väimees.

---

21. aprillil kell 1/16 hommikul lahkus meilt pika raske kannatuse järele meie kallis unustamata ema ja vanaema

Miina Ulst

Sünd. **JÕGI.** Sünd. 3. IV. 1852. a.

Kirstupanek 22. aprillil kell 8 õhtul. Ärasaatmine 23. apr. kell 4 p. l. leinamajast, Kastani tän. 55 Maarja surnuaiale.

Leinajad lapsed, lapselapsed ja omaksed.

Meie kalli tütre ja õe

Pauline Rõõmberg'i

kirstupanekust ja matusest osavõtjaile, kes avaldasid südamlikku kaastunnet, avaldame

südamlikku tänu

Eriti olgu tänatud linnapea abi hra Mõru, tapamaja juhatus ja kaasteenijad.

Leinajad omaksed.

Südamlik tänu

hra E. Uigale, Tartu autojuhtidele ja kõigile, kes meie armsa **Villiam Aleksander Seelandi** viimsest rännakteest kaastundlikult osa võtsid.

Ristiema, tädid ja täditütred.

VANEMUINE.

Kolmapäeval, 22. aprillil kell 8 õhtul

Ida Erlemann'i

õpilas-tantsetendus.

Pääsetähed 2 kr. — 35 s. (õpilased 35 s. ühes riidehoiuga) eelmüügil teatri kassas kella 11—1 ja 5—7 ning K.-M. «Teater ja Muusika», Rüütli t. 8 laup., 18. apr. alates.

Kõige suurem valik

TAPEETE

15 sendist alates rull. — **Paberiäri „KODUMAA“** Tartus, Aleksandri t. nr. 10. — Kaupmeestele hinnaalandus.

Oksjon.

Põltsamaa jsk. kohtupristavi poolt müüakse 24. aprillil 1931. a. kell 4 p. l. Põltsamaal, Kuperjanovi tän. nr. 2 **veoauto** firma International.

Oksjon.

23. aprillil s. a. kell 12 müüakse kohtu pristavi poolt Jõe tän. nr. 7 asuva Peeter Volmeri vallasvara: hobune, hobuse riistad, landauer kahe ja ühe hobuse troska, töö vanker ja toa mööbel.

Ajutiselt Tartus

hiromant-grafoloog.

Vastuvõtm. iga päev kella 11—7 õht. Tartus, Kaluri t. 11, krt. 2, eestuks.

«Vanemuise» teater

Neljapäeval, 23. aprillil kl. 8 õ.

Viimast korda.

Kuulsuse hind.

M. Andersoni ja L. Stallingsi näidend 4 vaatuses.

Pääsetähed 40, 60, 85 ja 110 senti ühes riidehoiuga.

Müümised

Mööblit

müüa, muuseas ümmargune söögilaud, puhvet jne. Kesknäd. ja neljapäeval kella 3—8. Tartus, Kroonuaia t. 22—4.

Auto

müüa odavasti headel tingimustel, 16 h. jõuline, veoks ehk omnibuseks. Teateid saab Suurturg, auto nr. B 166

Müüa **puu-**

elumaja

äravedamiseks. 8 sülda pikk, 5 s. lai, Puka jaama läheduses. Küsida Puka, kaupmees Teiman.

Odavasti müüa noor puhastverd

hundikoer

Teateid saata Vladimiri tän. nr. 32, Tartus.

Häid välismaa

kaeru

on müüa. J. Lippu kauplus Tartus, Turu t. 2, telef. 10-47.

Hea töökobune

ja **lamavol vanker** müüa omaniku haiguse pärast Tartus, Pikk tän. 33, krt. 2.

Odav

puumüüt

täna vagunist, Tartu jaamas.

Kitsimajad,

kesklinnas soodsatel tingimustel rutuliselt müüa Riia tän. 17.

PARIMAD ROOTSI

SKF

kuullaagrid

kõikides mõõtudes alati laos

V. H. SINISOFF

Põllutööriistade, teras- ja rauakaupade ladu

Tartus, Raekoja 13, telef. 13-11.

Uued

tatusõtkivid

on müüa. Küsida Mäksa mõisast hr. Paursoni käest, telef. nr. 5-95-3.

Müüa

redelitega töövanker

Tartus, Võru tän. nr. 18, majahoidjalt.

Raadio-amatöörid!

Rahapuuduse tõttu müüa peaaegu uusi raadio osi, nagu akku, kondens. j. t. Tartus, Lootuse 25—10, kella 4—6 p. l.

Kreissae raam

ühes võlliga, kahepoolega välisuks 2½ tollisest, 5 ust 1½ tollisest lauast ja 2 akent ühes lengidega odavasti müüa Võru tän. 110, puutööstuses.

Odavasti müüa

kwassitegemise masinad.

Pääsukese tän. 1, Tallinnas, Limonadi tööstuses.

Hea

tahwelklaver

odavasti müüa Tartus, Lembitu 9, Maarjamõisa haavakliiniku ees.

Müüa 4-lambil.

raadioaparaat,

Universaal Neutrodüün (Esto-Muusika) ühes akkumulatori ja hääleköendajaga. Poe t. nr. 10—8, õhtu kella 8—9.

Müüa vähetarvitatud, kokkukäiv varjuga

lapsewanker.

Aleksandri tän. 60—4.

Müüa tarvitatud tammepuust

puhvet

ja uus emaileeritud kolmeuksega **riidekapp.** Tartus, Karlova tän. nr. 73.

---

27. aprillil peetakse vabatahtlik

oksjon

Raadi vallas, Kõdu talus. Müügile tuleb lüpsmasaajad lehmad ja täielik talu liikuv ja liikumata inventar.

Hermann.

Kaherattaga käru

unustatud laupäeval politseiplatsile. Palun leidjat teatada vaevatasu eest Pikk t. nr. 32—4.

VANEMUINE.

M. TARAS'i

ja

prof. A. LEMBA

kontsert on kolmapäeva, 6. mai s. a. peale edasi lükatud.

20. aprilli pääsetähed maksvad.

Jüri-laat

Rakweres

on 28. ja 29. aprillil s. a.

Linnawalitsus.

Raadio Ringhääling vajab iga maa postkontori piirkonda, alevisse ja väiksemasse linna

kontrolööre,

kes kontrolliksid loata raadiokuulajaid, saadaksid teateid saatejaamade kuuldavuse üle, eriti nende ümberhäälestamise puhul ja täidaksid kohtadel muid Ringhäälingu ülesandeid.

Kandideerida soovijaid palutakse esitada sooviavaldused hiljemalt 15. maiks s. a. ära märkides vanadust, hariduskäiku, senist tegevust, praegust elukutset ja kes võiks soovitada, mille järgi vastuvõetavatele kandidaatidele kätte saadetakse tingimused.

R. Ringhääling.

ÜLESKUTSE.

Igale poole **seatakse sisse osakond.** Vajatakse ustavat isikut (elukutse ei ole tähtis)

osakonna juhatajaks (-jannaks)

Kuu sissetulek 150 kuni 200 dollarit.

Sooviavaldused saata «Filiale» all Postschliessfach 323 Kassel (Deutschland).

Ükski kirjaoskaja ei saa läbi,

kui temal puudub

taskuraamat

Suures valikus omast töökojast soovitab

„POSTIMEHE“ raamatukauplus,

Tartus, Suurturg nr. 16.

---

2 suurt

kuiva aita

ladu ehk vilja jaoks välja üürida Riia tän. 77, kontoris, telefon nr. 125.

Vahi kaheaastase aiandus-mesindus kooli esimesse klassi võetakse vastu

uusi õpilasi

eelpraktikale

kuni 1. juunini sel aastal. — Lähemaid teateid kooli vastuvõtmise üle saab Vahilt, Tartu kaudu.

Kooli juhatus.

MÜÜA:

Elvas, A.-S. H. Lell & Ko. ruumides

1 takukratsimisemasin,
2 linaseemne puhastamisklaperit,
1 elektrimootor, kõik täiesti heas korras.

Järele küsida Tartus, Riia tän. nr. 77, kontoris, ehk Elvas koha peal.

Rendile antakse puuvilja-, marja- ja juurvilja-

aed

Tartus, Veeriku tän. nr. 6.

Müüa tarvitatud

8 detsimaal-kaalu

mitmesuguses suuruses. Järele küsida Tartus, Riia tän. 77, kontoris, telefon 125.

Prof. dr.

E. Blessig

elab nüüd

Tilgi tän. 44, krt. 2.

Võtab vastu endiselt:

Mellini haigemajas

äripäeviti 12—1 ja 5—6.

Dr. H. Mõttus

Naha-, sugu- ja põlehaigused.

Kõnet. 5—7, pühap. 9—11.
Naister. 4—5 ärip.
Kokkuleppel ka teisel ajal.
Tartus, Uueturu tän. 4.

Dr. med. G. Kornel

Naha-, sugu- ja põlehaigused.

Kella 9—10 ja 5—7.
Naister. kl. 4—5 p. l.
Uueturu tän. nr. 16.

Dr. Victor Hion

Närvihaiguste ja kõnehäirete eriarst.

Riia tän. 135, telef. 68.
Vastuv. k. 8—11 ja 17—19.

Dr. Oskar Josset.

Hambaarstimise kabinett.

Suuhaigused.

9—1 ja 3—7, pühap. 10—12.
Suurturg nr. 3.

Dr. A. Amon

Naha-, sugu- ja naistehaigused.

Kella 9—11 ja 5—7.
Tartus, Pepleri tän. 2 (vastu Maarja kirikut), tel. 13-30.

Dr. E. Dobruškes

Naha- ja suguhaigused

Kella 9—11 ja 5—7.
Naisterahvastele kella 4—5.
Tartus, Rüütli tän. 24 (Laia tän. nurk) — tel. 11-22

Ammaemand-masseerija

E. ELLER

Tartus, Raekoja tän. 35

Ämmaproua

A. Willmann

Tartus, Narva (Peterburi) tän. nr. 17.

Vesiveskit

soovitakse kohe rentida. Pakkumised saata: Tuulemäe ag., postk. 6.

Rosma vesiveski

juhtumisi soodsatel tingimustel **rendile anda** (Põlvast 1½ klm.). Teateid saab koha peal iga päev. Pakkumine 1. mail 1931. a. kell 10 hom.

Omanikud.

Soovitakse **rentida** suuremat juurevilja

aeda.

Teatada Annemõisa tän. 26, kort. 1.

Tuntud

selgeltnägija

ja frenoloog

E. M. Kraft,

Ainuke õige ettekuulutaja, kes saatuse ära ütleb. Läbisõidul peatub ainult lühikest aega Tartus, Puu tänav 17, kort. 2, hoovipeal majas.